

Formanden: De tre følgende sager på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter.

(Lovforslaget (nr. 88) findes i tillæg A. sp. 957, fremsættelsen i tidenden sp. 2894).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 4 og 5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Lovforslaget (nr. 89) findes i tillæg A. sp. 961, fremsættelsen i tidenden sp. 2894).

Første behandling af forslag til lov om forhøjelse af tillægsafgiften af benzin.

(Lovforslaget (nr. 90) findes i tillæg A. sp. 963, fremsættelsen i tidenden sp. 2894).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Retoft: Ved fremsættelsen af finanslovsforslaget blev det fremhævet af den højtærede finansminister, at der ikke var regnet med eventuelle nye dyrtidsportioner. Priserne var jo på dette tidspunkt og er stadig, heldigvis, forholdsvis stabile. Selv om der ikke kunne være tvivl om, at der skulle en meget lille stigning til for at udløse en pristalsportion, syntes man alligevel, det var forsvarligt ikke at regne med det på det tidspunkt. På denne baggrund kan man, hvis man vil være bagklog, godt sige, at det allerede ved fremsættelsen af finanslovsforslaget burde have været taget i betragtning, at der kunne blive tale om en ny dyrtidsportion. Nu er det jo imidlertid en kendsgerning, at det høje ting ikke ser med særlig velvilje på finanslovsforslag, hvor der findes poster for eventuelt kommende udgifter, som man ikke er ganske sikker på vil blive aktuelle.

Forholdene har imidlertid artet sig således, at en svag stigning i pristallet har udløst

en dyrtidsportion, som der ikke er dækning for, og det er da givet, at der må træffes beslutning om, hvorledes dette spørgsmål bør løses. Det letteste og i øjeblikket det behageligste ville være at lulle sig ind i den tro, at den skatteligning, der for tiden foretages i landets kommuner, vil give så gode resultater, at den sammen med en eventuel stigning i den indirekte beskatning vil være tilstrækkelig til at dække det beløb, der nødvendigvis må til for at dække dyrtidsportionen. Men er dette forsvarlig finanspolitik? Den højtærede finansminister mener det ikke, en opfattelse, der deles af det øvrige ministerium samt af min gruppe; derfor har den højtærede finansminister fremsat de lovforslag, som vi i dag har til forhandling.

Der er grund til at formode, at der i den kommende tid vil være en stærk og måske også en lidt stigende beskæftigelse, noget, som vi alle kan glæde os over; det er vel en af de glædeligste ting i disse tider, at der stadig væk er en god beskæftigelse, en beskæftigelse, som vi ikke har kendt ret meget til tidligere. Men for at kunne opretholde denne beskæftigelse, er det efter min mening nødvendigt, at der føres en stram finanspolitik, således som det også gentagne gange er fremhævet af den højtærede finansminister. Vi ved jo også, at der i en række lande, som vi har samkvem med enten som eksportører eller som importører, finder en betydelig omkostningsstigning sted. Det er ikke helt givet, at dette ikke vil smitte af på de finanspolitiske forhold, vi har her i landet.

En diskontoned sættelse, som alle har brændende ønske om, vil vel også i nogen grad — eller måske endda i meget høj grad — være afhængig af, hvilken finanspolitik regeringen og folketinget fører.

Om lovforslagenes enkelte bestemmelser kan jeg nøjes med meget få bemærkninger. De punktskatter, der foreslås hævet, har vi jo ret stort kendskab til gennem tidligere drøftelser; det er gamle kendinge. Disse afgifter er dog i væsentlig grad skatter på varer, som i nogen grad må betegnes som luksusprægede.

Den højtærede finansminister pegede på, at en forhøjelse af cigaretskatten måske kan være en spore til at ændre folks rygevaner, hvilket jeg ville hilse med glæde.

[Retoff.]

Den højtærede minister foreslår derfor tillige en nedsættelse af cerutafgiften. I den forbindelse vil jeg gerne anmode den højtærede finansminister om at undersøge, om det ikke også er muligt at foretage en nedsættelse af afgiften på pibetobak.

Da de skatter, der her er tale om, er indirekte, håber og venter jeg, at de foreslåede forhøjelser vil få bred tilslutning. Jeg har i dag til formiddag ikke haft tid til at gennemgå de forskellige blades kommentarer, men jeg har læst lederen i Berlingske Tidende, og det forekommer mig, at der i denne artikel findes visse punkter, som gør, at man kan håbe på, at denne skatteforhøjelse, omend den ikke vil blive modtaget med glæde, så dog vil være acceptabel for VK-partierne eller i hvert fald for det konservative folkeparti.

Der er en anden ting, som jeg egentlig godt kunne ønske at gøre et par bemærkninger til. Selvfølgelig er der også et sted i den omtalte artikel en lille bemærkning om, at sparebestrebelse kunne måske også sættes ind. Nu er der vel det at sige hertil, at sparebestrebelse har vi hørt om indtil trivialitet, men aldrig nogen sinde har vi fået at vide, hvilke betydelige besparelser man kan vente forslag om fra den side. Jeg kunne godt have lyst til at spørge: på hvilke områder er det, der skal spares? Er det på socialvæsenet, på undervisningsvæsenet, på militærvæsenet, eller hvor er det? Det er jo nemlig på disse områder, det drejer sig om de virkelig store udgifter, og det er her, der må sættes ind, hvis man skal have besparelser, der betyder noget. En gang imellem tænker man på, om man ikke giver befolkningen en falsk forestilling om, hvad der kan opnås gennem besparelser. Jeg tror ærlig talt, at det ville være klogere at enes om at følge en politik, der løser tidens opgaver, og en af tidens opgaver, den, som foreligger i dag, er at fastholde den stramme finanspolitik, som er ført af den højtærede finansminister.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale lovforslagene til vedtagelse.

Alfred Bøgh: Så står vi igen i den situation, at regeringen anser det for nødvendigt at foreslå afgiftsforhøjelser.

I sin skriftlige fremsættelse begrundede

den højtærede finansminister disse afgiftsforhøjelser med virkningerne af den pristalsportion, som januarpristallet vil udløse i marts og april, og den højtærede finansminister brugte ordene:

„Det nylig offentliggjorte pristal vil stille øgede krav til statsfinanserne dels i form af øgede lønudgifter, dels i form af udgiftsforøgelse på anden måde.“

Det, som regeringen i virkeligheden siger hermed, er, at udløsningen af denne pristalsportion gør det nødvendigt allerede nu, og inden nogen endnu har modtaget så meget som en krone af denne pristalsregulering, at gennemføre en lovgivning, som inddrager en væsentlig del heraf i øgede skatter.

Vi har ofte talt om ulemperne ved den helautomatiske pristalsregulering, men vi har sjældent fået klarere udtryk derfor end i dag. Vi må jo ikke glemme, at vel kan regeringen med disse afgiftsforhøjelser fratage forbrugerne en væsentlig del af pristalsreguleringen, men tilbage bliver der en omkostningsforøgelse for produktionen, som lægger grunden til næste omgang prisstigninger. Og det er vel i det hele taget et spørgsmål, hvor meget pristalsfamilien får ud af det, når man skal have indregnet disse nye afgifter.

Jeg går i øvrigt ud fra, at det er de andre prisstigninger, som ministeren har tænkt på, når han bruger udtrykket: „dels i form af øgede lønudgifter, dels i form af udgiftsforøgelse på anden måde.“

Vi har fra vor side gentagne gange — bl. a. under sidste forårs debatter om den såkaldte helhedsløsning og vel ikke uden en vis forståelse fra det ærede medlem hr. Hans Rasmussens side — peget på den ordning med en halvautomatisk pristalsregulering, som f. eks. praktiseres i Norge, og som måske også burde overvejes for Danmarks vedkommende. Fordelen ved en sådan halvautomatisk ordning er, at den giver mulighed for at overveje, om udløsningen af en pristalsportion i det enkelte tilfælde i virkeligheden er til fordel for nogen, eller om den ikke blot betyder en ny omgang øgede omkostninger og priser og dermed øgede vanskeligheder for konkurrencen med andre lande og for bevarelsen af en høj, stabil beskæftigelse.

Jeg er sikker på, at hvis der var lejlighed

[Alfred Bøgh.]

til en sådan forstandig overvejelse, ville man i dette tilfælde komme til det resultat, at det er meget få, ja, ingen, som reelt vil få fordel af denne pristalsrunde, og at det uden tvivl var bedre for vort lands økonomi, om vi var den foruden. Jeg vil håbe, at der efterhånden i denne sal bliver så megen forståelse for dette, at man kan gå ind i en virkelig grundig drøftelse af, om vi dog ikke kunne komme ud af denne svikmølle. Jeg ser gerne, at vi under det kommende udvalgsarbejde kan gå ind på disse tanker, fordi jeg mener, at det efterhånden er blevet mere og mere åbenbart for befolkningen, at dette, denne udvikling, tjener ingen til gavn, tværtimod.

Hvad angår disse afgiftsforslags statsfinansielle side, er det helt klart, at venstre selvfølgelig ikke vil afvise at medvirke til at skabe finanspolitisk dækning for statens nødvendige udgifter. Vi må derimod bebrejde den højtærede finansminister, at han fremsætter disse afgiftsforslag uden nøje sammenhæng med de økonomiske love, som det høje ting i øvrigt behandler, for det er jo ikke sådan, at disse afgiftsforhøjelser er statens eneste mulighed for øgede skatteindtægter i det kommende år. Derfor er henvisningen til det offentlige udgiftsstigning som følge af pristalsreguleringen ikke nok.

Vedrørende statens indtægter fra indkomstskatten for personer har den højtærede finansminister jo tidligere skønnet, at den i det kommende skatteår må forventes at indbringe 530 mill. kr. mere end i indeværende år som følge af, at indkomsterne i 1963 har været større end i 1962. Der blev i forbindelse med dette skøn gjort opmærksom på den usikkerhed, som måtte præge det, og at det bygger på en antagelse om, at indkomsterne i 1963 var 7,5 pct. større end i 1962. Netop i denne tid indsamles der rundt omkring i kommunerne stikprøver, som skulle give et væsentlig sikrere grundlag for et skøn over, hvor meget indkomsterne faktisk er steget, og hvor meget indkomstskatten derfor kan forventes at stige med de nugældende satser. Der er næppe grund til at tro, at det hidtidige skøn er for højt, tværtimod, og i denne retning er den højtærede finansminister jo en overmåde forsigtig mand, så jeg

vil tro, at der i dette skøn ligger betydelige skjulte reserver.

Det samme gælder også den anden store hovedpost blandt statens indtægter: omsætnings- og forbrugsafgifterne, hvor der i finanslovsforslaget skønnedes en stigning på ca. 300 mill. kr.; det er yderligere siden bebudet, at stigningen antagelig vil blive væsentlig større. Hertil kommer så, at den udløste pristalsregulering af sig selv også uden de nu foreslåede afgiftsforhøjelser vil øge statens indtægter på denne post yderligere.

Alene på disse to hovedposter er der således tale om skattestigninger for det kommende år på henimod 1 milliard kr. eller mere.

Ud fra en finanspolitisk vurdering kan det i denne forbindelse næppe heller være uden betydning, at regeringens efterlønsforslag vil betyde, at der i det kommende år skal opkræves 300 mill. kr. som bidrag, medens der intet skal udbetales. I finanspolitisk henseende vil regeringens efterlønsforslag, hvis det vedtages, derfor i denne periode i høj grad kunne få karakter af forbrugsbegrænsende foranstaltning af denne størrelsesorden.

Men vi kommer naturligvis ikke uden om, at disse 300 mill. kr. vil betyde en belastning af produktionen, og når regeringen nu, jeg synes på en næsten panikagtig måde, kommer med sine afgiftsforslag under henvisning til den udløste pristalsportion, hænger det vel også sammen med, at anden rate af den såkaldte helhedsløsnings lønforhøjelser også forfalder nu til foråret. Man har altså erkendt, at disse tre poster tilsammen overskrider den skete produktionsstignings bæreevne; der er simpelt hen ikke dækning for den.

Også på dette område, som hvor det gjaldt statens indtægtsposter i øvrigt, er fremsættelsestalen imidlertid tavs. Alle disse forhold må jo dog være af helt afgørende betydning for en saglig vurdering af disse afgiftsforslag. Et regnskab, især et så omfattende og kompliceret regnskab som statens, kan da ikke vurderes ud fra en enkelt post eller to, og på helt afgørende punkter mangler disse afgiftsforslag den helt nødvendige sammenhæng med udviklingen i statsfinanserne og med udskrivningslovsforslaget. Vi savner i virkeligheden en klar

[Alfred Bøgh.]

begrundelse for, at denne skatteforhøjelse på 260 mill. kr. ud over den stigning på omkring 1 milliard kr., som det kommende skatteår i øvrigt vil bringe statskassen, er nødvendig. Det er vor opfattelse, at der i skønnet over den øvrige skattestigning er så betydelige skjulte reserver, at disse også vil kunne dække statens udgiftsstigninger som følge af pristalsreguleringen, og vi ønsker dette spørgsmål meget nøje undersøgt i det kommende udvalg.

Jeg skal ikke nægte, at venstre herudover gerne ser en forskydning i beskatningen fra direkte til indirekte skat; det ved alle, det er et af vore mål, når det drejer sig om beskatningen, fordi vi anser det for nødvendigt af hensyn til opsparing og arbejdsindsats. Vi mener, at en aflastning og en reform af hele vort skattesystem er nødvendig, og vi har gentagne gange givet udtryk for, at vi i denne forbindelse gerne overvejer forhøjelser af de indirekte skatter, vel at mærke til afløsning af direkte skatter og i forbindelse med en virkelig skattereform.

Jeg skal ikke her ved første behandling komme ind på enkelthederne i de fremsatte lovforslag eller regeringens varevalg. Det går jeg ud fra at der bliver lejlighed til under den videre behandling. Blot synes jeg, der kan være grund til at hæfte sig ved det påfaldende, at regeringen netop har valgt at forhøje benzinafgiften. Ikke mindst når baggrunden for disse afgiftsforslag er en uheldig pristalsudvikling, er det påfaldende, at regeringen i sit første større afgiftsforslag, efter at skatter og afgifter er taget ud af pristallet, har valgt netop en afgift, som i særlig grad rammer erhvervenes omkostninger på en bred front, og som man derfor i virkeligheden slet ikke har mulighed for at holde uden for pristallet.

Til slut vil jeg gerne sige, at jeg ikke her skal gå ind i en polemik om tidligere udtalelser, selv om mange udtalelser helt op til den allerseneste tid, hvor regeringspartierne jo roser sig selv for deres indsats

i det forløbne år og den stabilitet, de skulle have bragt vor økonomi ind i, dog nok kunne friste til en eller anden kommentar. Men den situation, vi står i i dag, er jo ikke en ny situation. Trods enestående medbør udefra har dansk økonomi været kendetegnet af, at vi mindst én gang om året har stået over for at skulle tage stilling til skatteforhøjelser, bunden opsparing, sanering og indgreb på den ene eller anden måde. Man har talt så meget om de gode tider, oven i købet om, at disse selvfølgelig skulle gøres bedre, og naturligvis har den almindelige udvikling ude og hjemme og erhvervenes indsats også bragt gunstige resultater på mange områder. Alligevel står vi altså nu igen i den situation, at vi har vanskeligheder med økonomien. Der er vel ikke noget at sige til, om det skulle give én og anden en fornemmelse af, at der også er noget at rette bag alle disse kortsigtede kriseindgreb, at vi i virkeligheden trænger til en langt mere langsigtet og stabil politik i vort land, og at vi trænger til snart at komme i gang med at løse de mange problemer, som trænger sig på, og som er med til, trods de gunstige ydre vilkår, at føre os fra den ene vanskelige økonomiske situation til den anden.

Det vil af det, jeg hidtil har sagt, fremgå, at vi ikke kan medvirke til gennemførelsen af disse lovforslag som isoleret foranstaltning, men må stille det, synes vi, helt rimelige krav, at disse spørgsmål underkastes en nøje vurdering i sammenhæng med udskrivningslovforslaget, som er til udvalgsbehandling i øjeblikket.

Poul Møller: Det er jo en iltsof første behandling, vi har af disse lovforslag, og jeg skal heller ikke trætte tinget med at tale længe i dag, for vi har forstået, at det skal gå hurtigt af hensyn til fædrelandets frelse, og derfor vil også vi bidrage til en hurtig behandling.

Det er gået hurtigt med denne sag. Så sent som i forgårs havde vi et møde i folketingets udvalg vedrørende udskriv-

[Poul Møller.]

ningslovforslaget, og vi spurgte her de socialdemokratiske repræsentanter, om det var rigtigt, hvad der stod i Politiken, at vi nu skulle have nogle tobaksafgiftsforhøjelser o. lign., og om vi i givet fald ikke kunne få disse behandlet sammen med udskrivningslovforslaget. Men de socialdemokratiske repræsentanter var ikke klogere torsdag morgen — og jeg tror, de var fuldstændig ærlige, det er de vist altid — end at de sagde, at det kendte de ikke spor til.

Det var altså en godt skjult hemmelighed, men den var ikke bedre skjult, end at den stod at læse i Politiken. Jeg ved ikke, om det var på grund af artiklen i Politiken, at vi nu skal bruge vor weekend her, eller om det skyldes særlige, saglige grunde. For det er selvfølgelig ømtålige områder, hvorom man kan sige, at vi kan jo ikke have hamstring. Jeg mener, at der nu nok alligevel skal ske hamstring fra nu af og til onsdag; når man har 4 eller 5 dage fra fremsættelsen af lovforslagene, tror jeg ikke, vi kan stoppe denne hamstring. Men så meget vil jeg gerne sige her, idet jeg altså vil komplimentere den høje regering for den stilfærdighed og den tavshed, den har kunnet pålægge sig selv over for sine partigrupperes medlemmer, at jeg beklager, at det ikke har været muligt for den i samme måde at forholde sig tavs over for regeringens egen presse.

Der er en udmærket begrundelse, synes jeg, i den højtærede finansministers skriftlige fremsættelse, som er noget af det korteste, jeg har set — men selvfølgelig 260 mill. kr. er jo heller ikke meget mere, så man kan godt klare sig med en lap papir nu, når man skal motivere det. I denne fremsættelse står:

„Det nylig offentliggjorte pristal vil stille øgede krav til statsfinanserne dels i form af øgede udgifter, dels i form af udgiftsforøgelse på anden måde.“

Denne vældig klare motivering og denne herlige sprogløst fortæller ikke tinget ret meget om, hvad det er for udgiftsforøgelse, staten står over for. Vi kan naturligvis alle sammen regne ud, at tjenestemændene og statens funktionærer o. s. v. skal have mere i løn, når der kommer en pristalsregulering, men det er jo ikke meget belysende for folketinget at få at vide, at man står

over for øgede krav dels i form af udgiftsforøgelse, dels i form af forøgede udgifter. (*Finansministeren* [Poul Hansen]: Det var jo en trykfejl!). Jeg ved ikke, om det er en trykfejl, og jeg vil helt overlade til det høje præsidium at fastslå, hvad der egentlig er en skriftlig fremsættelses original; det kunne man måske nok spekulere på. Er det det, der omdeles i første omgang, eller er det det, der omdeles i anden omgang? Normalt — ved taler — er det det, der er blevet sagt fra talerstolen, der gælder, men her er der ikke blevet sagt noget, og derfor er det et spørgsmål, om det er det, der skrives første gang eller anden gang. (*Statsministeren* [J. O. Krag]: Skulle vi ikke komme over til sagen?). Jo, men vi har 40 eller 60 minutters taletid. (*Statsministeren* [J. O. Krag]: Jeg har tålmodighed!). Den højtærede statsminister kan være ganske rolig, han er jo lige kommet.

Den reale begrundelse er naturligvis ikke denne linje i fremsættelsen; den reale begrundelse er heller ikke pristalsreguleringen. Hvis en pristalsregulering er rigtigt ordnet, sikrer den til enhver tid, at arbejdere og funktionærer, hvis lønninger er pristalsregulerede, kan købe det samme antal varer, hvis priserne stiger, men også kun det samme antal varer, og det vil sige, at der derfor ikke er frygt for en forbrugsstigning som følge af en pristalsregulering. Det, der kan give frygt for en forbrugsstigning, er, hvis man ud over pristalsreguleringen giver lønforhøjelser og indtægtsforøgelse på anden måde. Det var imidlertid det, der skete ved helhedsløsningen i fjor. Ved denne bandt det høje tings politiske flertal sig til at gennemføre lønforhøjelser fra 1. marts i år uden at vide, om den konjunkturpolitiske situation kunne bære det eller ikke. Folketinget vedtog her nogle lønforhøjelser i håb om, at man kunne skubbe pinen fra sig, lønforhøjelser, der i det første år var moderate, og man hævdede, at dem kunne vi klare ved hjælp af tvangslån, og i andet år skulle de klares — altså det, som man nu ser — ved hjælp af forhøjelse af skatterne eller afgifterne.

Vi pegede udtrykkelig på denne fare under førstebehandlingen af helhedsløsningens lovforslag i fjor. På spalte 3113 i Folketings-tidende for den 27. februar 1963 ser man, at jeg på mit partis vegne udtalte:

[Paul Møller.]

„Men endnu mere dristigt forekommer det, at man går ud fra som givet, at produktionen kan bære den tredobbelte lønstigning fra 1. marts næste år. Hvad ved regeringen herom? Har regeringen nogen økonomiske forudsigelser eller økonomiske beregninger, der skulle gøre det muligt til næste år at tredoble den lønforhøjelse, der ydes for dette år? Er det de kuldsejlede markedsplaner, er det det europæiske sammenbrud, der fylder regeringen med den optimisme, at man til næste år skulle være så langt, at lønningerne yderligere kan forhøjes og forhøjes så meget mere, end det kan ske i år? Eller trøster statsministeren sig med Ludvig den Femtendes ord: „Efter os syndfloden?““

Nu er vi ved at nå frem til 1. marts, da disse lønforhøjelser skal træde i kraft, og så kommer man og siger: vi må have højere skatter. Normalt har højere skatter været et finanspolitisk middel, som blev anvendt for at redressere fejl ved lønfastsættelsen og indkomstfastsættelsen i det private erhvervsliv, hvor parterne selv enes om indkomstfastsættelsen; men denne gang ser vi, sagen går i sin spids, for her er det den samme instans, nemlig folketinget, der har bestemt lønforhøjelserne og nu bestemmer den skatteforhøjelse, som skal neutralisere lønforhøjelsen. Her kan vælgerne altså klart se, at ministeren i dette tilfælde giver med den ene hånd for at tage med den anden.

Så vil finansministeren måske heroverfor sige: ja men det er ikke det konjunkturpolitiske — skønt en del af begrundelsen for forhøjelserne er hentet i det konjunkturpolitiske — det er statsfinansernes stilling, der er begrundelsen.

Nu vil jeg forbeholde mig i de betragtninger, jeg her gør gældende om statsfinanserne, at det kan være, der er sket ændringer i det skøn, som den højtærede finansminister ledsagede finanslovsforslaget med. Det kan jeg ikke vide noget om. Det var et skøn, som vi havde bedt om at få revideret i udvalget om udskrivningslovsforslaget. Vi har ikke fået det endnu, derfor må jeg altså gøre mine bemærkninger på grundlag af det; det blev forelagt i november, og så må jeg bede om at få dette revideret.

Ifølge finanslovsforslaget og det skøn, der blev givet om finansieringsplanen for 1964-65, skulle staten i det kommende finansår, der begynder den 1. april i år, have et overskud på drifts- og anlægsbudgettet på 557 mill. kr. og et kasseoverskud på 229 mill. kr. Nu kommer der så øgede udgifter, så vidt jeg har forstået på 190 mill. kr., altså øgede udgifter, der egentlig kunne afholdes inden for dette skøn, der giver overskud på drifts- og anlægsbudgettet på 557 mill. kr. Men der kommer ikke blot øgede udgifter — og det synes jeg den højtærede finansminister burde have redegjort for i fremsættelsestalen — der kommer også øgede indtægter, stigende indkomster med omkring 1 milliard kr., og det betyder, at statens indtægter i kraft af forbrugs- og omsætningsafgiftssystemet og toldsystemet vil stige med 130-150 mill. kr., altså meget nær ved de erfaringer, vi har om, at 12-13 pct. af en forbrugsstigning havner i statskassen, altså meget nær ved det beløb, 190 mill. kr., vi står over for at skulle dække ind, når vi ser statsfinansielt på det. Hertil kommer yderligere eventuelle stigninger i de direkte skatter, som vi tit og ofte hen på foråret har set vise sig at være større, end man regnede med ved finanslovsskønnet. Vi må jo nu være ved at nærme os det tidspunkt, da man kan sige noget mere præcist om de direkte skatter for det kommende finansår, end man kunne, da finanslovsforslaget blev fremsat. Men ser vi bort fra eventuelle stigninger i de direkte indkomstskatter, formueskatter, selskabsskatter o. s. v., vil statens indtægter i 1964-65, når man tænker på forbrugsstigningen og den del, staten tager af denne, stige med ca. 1 milliard kr., medens udgifterne ifølge finanslovsforslaget vil stige med 800 mill. kr. Der er altså en margen til de 190 mill. kr. i stigende statsudgifter, man taler om, uden at kasseoverskuddet bliver nævneværdigt påvirket heraf; det bliver praktisk taget det samme, som det var i fjor. Det er på grundlag af det skøn, finansministeren har forelagt, jeg gør disse betragtninger gældende.

Det kan derfor ikke være hensynet til statsfinanserne, der er afgørende. Det er hensynet til konjunkturpolitikken: man ønsker et overskud, og man ønsker et større overskud end det, man budgetterede med, for at holde lønforhøjelserne i ave,

[Poul Møller.]

og for at man med den ene hånd kan neutralisere det, man har givet med den anden. Som jeg allerede har sagt, ligger dette ikke i pristalsreguleringens funktion, for hvis en pristalsregulering er rigtigt indrettet, vil den aldrig kunne give arbejdere og lønmodtagere mulighed for at købe flere og dyrere varer, end de kunne, før pristalsreguleringen satte ind.

Efter vort skøn er der i den nuværende konjunkturpolitiske situation ingen grund til at forøge afgiftssatserne, men derimod til at omlægge selve beskatningen. Vi har arbejdet på dette i flere år, og vi har opnået visse, men for få og for små fremskridt. Vi er villige til nu at forhandle på grundlag af regeringens lovforslag, hvis pengene anvendes til en nedsættelse af indkomstskatten. Vi har i udvalget vedrørende udskrivningslovforslaget fået en oversigt, der viser, at man ved at forhøje bundgrænsen med hensyn til statsskatten for forsørgere fra 7.000 til 7.500 kr. og den proportionale skattegrænse fra 22.000 til 24.000 kr. vil belaste staten med en mindreindtægt på 245 mill. kr. — for finansåret 1964-65 dog kun 190 mill. kr., fordi skatteår og finansår ikke er sammenfaldende. Hvis disse lovforslag i det store og hele gennemføres, som regeringen har fremsat dem, vil regeringen få 260 mill. kr. i indtægtsforøgelse, trædende i kraft straks, og vil altså derved for finansåret 1964-65 over for en nedsættelse som den skitserede af de direkte skatter få en nettogevinst på 55 mill. kr. Denne nettogevinst kunne da virke som en reserve og være med til at påvirke forbruget i nedadgående retning. Men der er ingen tvivl om, at selve omlægningen af beskatningen fra indkomst, fra arbejde og fra opsparing til forbrug i sig selv begrænser forbrugsstigningerne, virker straks og hurtigt og derved sikrer, at forbruget indkapsles, og at virkningen af de store lønforhøjelser, der træder i kraft, ikke bliver så katastrofale, som finansministeren — efter begrundelsen for sine lovforslag at dømme — frygter.

Derfor vil vi altså i udvalget arbejde for at få en nedsættelse af de direkte skatter, der vil betyde, at de i det kommende år kun vil stige med 350 mill. kr. i stedet for med de 600 mill. kr., som regeringen har

stillet forslag om. Dette regner vi med, alt andet lige, vil fremme produktiviteten og arbejdslysten og opsparingen i samfundet.

Det er jo ikke noget nyt, vi her siger. Vi har arbejdet for det længe, og vi er forbavsede over, at man ikke i stedet for at fremsætte disse lovforslag til behandling her i tinget er kommet til udskrivningslovudvalget. Vi har jo bedt om et samråd med finansministeren vedrørende statsfinansernes stilling for det kommende skatteår, og derfor kunne han vel have taget alt dette op med os dér i stedet for nu at komme med disse lovforslag, som jo er anden del af helhedsløsningen.

Vil regeringen ikke arbejde med på en sådan omlægning, er jeg bange for, at det må gå således, at den og det flertal, der så villigt vedtog lønforhøjelserne i fjor, også må vedtage de skatter, der skal til for at gøre lønforhøjelserne forsvarlige.

Må jeg til sidst gøre nogle enkelte bemærkninger om afgiftsforslagene som sådan. Jeg kan ikke lade være med at synes, at Ekstra-bladet i nogen grad har ret, når det i dag siger, at begrundelsen med cigaretternes skadelige virkning er lidt hyklerisk. Den højtærede finansminister siger i sin fremsættelse herom:

„Efter de oplysninger, der er fremsat om cigaretternes formentlig skadelige virkning for sundheden, vil regeringen gerne medvirke til, at der sker en omlægning af befolkningens rygevaner.“

Jeg har ikke spor imod, at vi roligt og nøgternt — jeg synes, det vil være rimeligt — en dag forhandlede hele beskatningssystemet ud fra et sundhedsmæssigt synspunkt og prøvede ved en reform heraf at holde folk borte fra de sundhedsfarlige vareområder. Jeg har imidlertid svært ved at se, at det virkelig kan være regeringens motivering, når den siger, at den regner med, at afgiftsforhøjelsen på de sundhedsfarlige cigaretter skal give 150 mill. kr. mere i skat. Man kan ikke både regne med, at folk holder op at ryge, og at man får 150 mill. kr. mere i skat ved, at de ryger — oven i købet, når man gør erstatningsvaren, den man vil lede folk over til, cigarillos, billigere, hvilket jeg i og for sig ikke kan have noget imod. Men hvor vil den højtærede finansministers konjunkturpolitik og hans dækning af udgiftsstigningen være henne,

[Poul Møller.]

hvis folk virkelig gjorde, som han bad om, og holdt op at ryge? Så ville han få statsfinansiell kløen på en langt, langt alvorligere måde, end han har nu. Jeg synes, at vi skal have den ene ting for sig og den anden ting for sig. Naturligvis kan enhver gennemskue, at et forslag, der tager sigte på at skaffe 150 mill. kr., ikke fremsættes, for at folk skal holde op med at ryge.

I øvrigt er vi villige til på en anden måde at drøfte, hvad man kan gøre for at få folk til at opføre sig med cigaretmisbrug. Jeg er varm tilhænger af, at man prøver at begrænse dette, men jeg tror ikke, man skal sige, at vi gør det af statsfinansielle grunde for at få flere penge i kassen, medmindre man siger, at folk holder ikke op med at ryge alligevel, og de, der slår sig selv ihjel, skal så til gengæld have lov til at betale mere i skat til staten for den fornøjelse. Men det er vel ikke betragtningen.

Hvad angår benzinafgiften, er der naturligvis i min gruppe synspunkter, der gør, at man er nervøs for dens påvirkning af omkostningerne i samfundet.

Til sidst vil jeg igen sige, at vi er villige til at se på de tre afgiftslovforslag ud fra det synspunkt, at hvis forhøjelserne kan gå ind i en omlægningspolitik, en politik, der lægger skattetrykket fra indkomstskatterne over på forbrugsafgifterne, er vi rede til at forhandle herom. Skal det imidlertid være en isoleret skatteforhøjelse, der skal neutralisere de lønforhøjelser, som flertallet vedtog i fjor, må flertallet gå sine egne veje.

Helge Larsen: Da finanslovsforslaget blev fremsat, var der for det kommende finansår regnet med et kasseoverskud på mellem 150 mill. og 200 mill. kr. Efter at januarpristallet er steget så meget, at der kommer en dyrtidsportion til udbetaling fra 1. april, vil det betyde, at det budgetterede kasseoverskud forsvinder. Det radikale venstre må anse et kasseoverskud for nødvendigt for det kommende finansår. Vi har stadig vendt os mod alle forslag om at slække på finanspolitikken, og vi anser fortsat den stramme finanspolitik for en ubetinget nødvendighed.

Vi kan derfor anbefale de foreslåede forhøjelser af afgifterne på cigaretter, øl og benzin. De vil indbringe et provenu af en

sådan størrelse, at der stadig væk vil kunne regnes med et kasseoverskud. Når vi anser dette for, som jeg sagde, absolut nødvendigt, skyldes det flere grunde. I en situation med fuld beskæftigelse og stor aktivitet i erhvervslivet må der ikke via de offentlige finanser foregå nogen udvidelse af købekraften. Det vil derimod være rigtigt at foretage en vis begrænsning i efterspørgslen, og det sker gennem overskuddet på finansloven. Denne begrænsning i efterspørgslen er yderligere ønskelig, fordi vi må forudse en stigning i den økonomiske aktivitet i foråret og til sommer. Det ligger i den økonomiske opgang, som allerede er mærkbar, og som efter alt at dømme vil blive forstærket som følge af det almindelige konjunkturopsving i Vesteuropa og i USA. Vi må tillægge det stor betydning, at der allerede nu træffes visse forholdsregler for at holde igen på forbruget. Det er bedre at forebygge, at udviklingen går over gevind, end at skulle gribe ind senere, hvor indgrebene da måtte blive så meget hårdere og voldsommere. Vi har i efterkrigsårene kendt for meget til, at nødvendige bremsninger er kommet for sent, med det resultat, at den økonomiske politik er blevet præget af en siksakkurs, der har været ubehagelig for alle. Vi skulle gerne ved at gribe ind i tide undgå sådanne store svingninger.

Endvidere er det meget vigtigt, at vi i diskussionen om skatterne og om opgang eller nedgang i disse ikke glemmer, at vi trods en diskontonedsættelse på 1 pct. i 1963 stadig har et højt renteniveau. Den balance, vi har haft og stadig har, er en balance med et relativt højt renteniveau. Man burde nok i den almindelige diskussion erindre dette og også erindre, at en væsentlig del af forudsætningen for renteniveauet skabes gennem skatte- og finanspolitikken. En svækkelse af finanspolitikken indebærer ofte en risiko for, at diskonto og rente vil gå op.

Det radikale venstre anser det for en af sine vigtigste opgaver at medvirke til at skabe forudsætninger for en yderligere nedgang i renten, og aldeles afgørende er det i alt fald at skabe forudsætninger for, at renten kan fastholdes på det lavere niveau, den er kommet ned på. Det er bedre at foretage en vis begrænsning af forbruget gennem afgiftsforhøjelser end at

[Helge Larsen.]

fordyre produktionen og svække erhvervslivets konkurrenceevne gennem stigende renteniveau.

Endelig spiller det en væsentlig rolle for den fremtidige udvikling og velstand, hvordan forholdet mellem forbrug og investering er. Jo mere der forbruges, des mindre bliver der tilovers til anbringelse i nye virksomheder eller i de varige samfundsgoder, altså mindre til investering. Der er et meget stort behov for sådanne investeringer på lang sigt. Vi mangler i uhyggelig grad plejehjem for ældre. Vi skal forbedre undervisning og forskning for meget store beløb, og det skulle gerne ske ret hurtigt. Vi skal have bygget broer og andre uundværlige trafik anlæg, og endelig skal hele erhvervslivet yderligere udbygges. Jeg tror, at folketinget kunne gøre en god gerning ikke bare ved at udmale disse store fremtidssyner — og det gør vi jo ofte — men ved samtidig at fortælle, at det alt sammen koster penge, og at pengene kun kan komme ét sted fra, nemlig fra befolkningen, som skal have gavn af goderne, at man ikke både kan forbruge stort og investere stort, og endelig at det vil bringe os nærmere virkeligheden af de store fremtidsmål, om vi er rede til at holde måde med forbruget. Også set i dette større perspektiv er de foreslåede afgiftsforhøjelser rigtige, og jeg skal på det radikale venstres vegne anbefale dem.

Så ønsker jeg blot at gøre en enkelt bemærkning til i anledning af det, der er blevet sagt af de ærede medlemmer hr. Alfred Bøgh og hr. Poul Møller. Det er for det radikale venstre klart, og jeg tror, det fremgår af det, jeg bemærkede om afgiftsforhøjelserne, at vi må anse fastholdelsen af den stramme finanspolitik som noget aldeles nødvendigt, og at vi derfor også må anse det for nødvendigt at opretholde den skatteudskrivning, som er foreslået. Vi finder ikke, der er anledning til eller mulighed for at foretage nogen lettelse af den direkte beskatning for indeværende år.

Aksel Larsen: Jeg vil tillade mig først at komme med en både formel og reel indsigelse mod de lovforslag, regeringen her har fremsat. Ved den såkaldte helhedsløsning fastlagde man arbejdernes og tjene-

stemændenes ret til at få lønregulering, hvis priserne steg, sådan som det markeres af pristallet. Under disse omstændigheder forekommer det mig, at det strider direkte mod helhedsløsningens love, at man nu ved andre love — undskyld jeg siger det rent ud — direkte vil stjæle en væsentlig del af den lønforhøjelse, som man ved helhedsløsningen sagde at arbejderne og tjenestemændene havde ret til at få. Man har allerede taget en væsentlig del af den gennem tvangsopsparing, og nu vil man gå videre.

Dernæst vil jeg erindre om, at i 1962 reddede man, så vidt jeg forstod dengang, for evige tider Danmarks økonomi, valuta og den fulde beskæftigelse. Det gjorde man ved det såkaldte omsforlig, og da det viste sig, at det var så som så med redningen, gentog man kunststykket i foråret 1963, hvor man ved den såkaldte helhedsløsning — jævnfør det ærede medlem hr. K. B. Andersen — gjorde gode tider bedre ved på ny at redde Danmarks valuta og økonomi, sikre den fulde beskæftigelse og en rentenedsættelse, og jeg ved ikke hvad. Og nu kommer man her og påstår, at hvis vi ikke får nogle nye direkte skatter, der vil forhøje priserne på de varer, folk skal købe, så går landet fallit. Ja, det forekommer mig, at dette fra regeringens side må være en temmelig åben erkendelse af, at dens hidtidige økonomiske politik har været fejlagtig, og at helhedsløsningen har spillet fallit.

Man giver to begrundelser for de lovforslag om afgiftsforhøjelser, der er fremsat. Man siger for det første, at statskassen fattes penge; de lønforhøjelser, der nu bliver nødvendige til tjenestemændene, er af en sådan art, at statskassen ikke kan klare det; den må have nogle flere indtægter. Det forekommer mig, at dette er et tegn på en yderst dårlig planlægning fra regeringens side. Regeringen måtte vel vide, hvad følgerne blev af dens økonomiske politik; den måtte vel have haft fingeren så meget på pulsen, at den vidste, at priserne ville stige, sådan at der var chance for, at dette ville give sig udslag i pristallet. Så skal den ikke komme bagefter og være overrasket, og den skal være det så meget mindre, som en af regeringspartiernes ordførere, det ærede medlem hr. Helge Larsen,

[Aksel Larsen.]

sagde, at det er bedre at forebygge end at komme for sent og lave siksakkurs. Men det, man her gør, er at lave siksakkurs; man har ikke forebygget i tide, man har ikke sørget for, at vi slap for de prisstigninger, som er skyld i, at pristallet steg, så at der nu skal komme nogle ganske beskedne indkomstforhøjelser.

Det er jo i øvrigt sådan, at vi har erfaring for, at skatterne — såvel de direkte som de indirekte — har en tilbøjelighed til at give mere, end nogen finansminister vil være villig til at budgettere med. Vi havde jo historien i fjor, hvor det viste sig, at der kom større skatteindtægter, end der var budgetteret med, og sådan skal det såmænd også nok gå i år. Men det går altså ikke ind i regeringens planlægning.

Dernæst påstår man, at dette er nødvendigt for at redde Danmarks økonomi og Danmarks valuta og sikre den økonomiske balance og forhindre en overophedning, og jeg ved ikke hvad. Jeg nægter at anerkende, at Danmarks økonomiske situation er så elendig, og jeg gør desuden opmærksom på, at man ved omsforliget allerede har fordyret varerne ganske betydeligt. Man har senere forøget den kontante landbrugsstøtte og kunstigt forhøjet priserne på landbrugets varer på hjemmemarkedet. Man henter penge ud af befolkningen ved den tvungne opsparing. Man forbereder en række nye prisstigninger — nogle af dem er allerede trådt i kraft — men såre karakteristisk får man som sædvanlig travlt med at tillade prisstigninger, umiddelbart efter at statistisk departement har foretaget de undersøgelser, baseret på hvilke pristallet skal fastlægges.

I denne forbindelse må jeg om selve pristallet og pristalsreguleringen have lov til at erindre om — hvad jeg har gjort før — at denne pristalsregulering af lønningerne kun giver en meget forsinket og en delvis dækning for de faktisk skete prisstigninger. Når man tillader, at telefontakster og meget andet sættes i vejret sådan omkring slutningen af januar eller begyndelsen af februar, så går der et halvt år, før der kommer et lønregulerende pristal, og der går næsten tre fjerdingår, før det giver sig udslag i forhøjede lønninger. Det vil sige, at pris-

talsreguleringen slet ikke giver dækning for de stigende leveomkostninger.

Nu har det ærede medlem hr. Helge Larsen ganske vist sagt, at i en situation med fuld beskæftigelse må købekraften ikke forøges. Men der er ikke tale om, at købekraften bliver forøget, fordi folk får pristalsregulering af lønningerne. Reguleringen kan i gunstigste tilfælde bevirke, at lønningerne beholder den samme købekraft som før. Den gør det altså ikke, men det kunne den teoretisk gøre. På den anden side er det lovlig stærkt, at man fra folketingets talerstol kan tillade sig at påstå, at der er fuld beskæftigelse i dette land. Det er slet ikke tilfældet. Der er en ikke ringe arbejdsløshed i byggefagene de fleste steder i landet. Der er en ikke ringe arbejdsløshed i jernindustrien.

Hvis det ærede medlem hr. Helge Larsen vil have et eksempel, kan jeg fortælle ham, at der går 900 arbejdsmænd ledige i Ålborg. Der er aldeles ikke fuld beskæftigelse, så man har ingen grund til at bruge den ikke eksisterende fulde beskæftigelse som begrundelse for at komme med disse skatte- love. Så vil jeg tilføje, at jeg ikke accepterer det synspunkt, at vi er inde i en periode og en situation, hvor arbejderbefolkningen overhovedet ikke må få fremskridt, det synspunkt, at hvis der skulle være en lille bitte chance for, at de får flere penge at købe ind for, må man skynde sig at forhøje priserne, så der ingen fremskridt skal ske.

Det gale ved dansk økonomisk politik, som vi har opevet den i de senere år, er, at man ikke alene har tilladt, men har statsbegunstiget en inflatorisk udvikling. Man har ved hjælp af statsindgreb sørget for, at priserne på mange varer på hjemmemarkedet forhøjes. Vi har haft en utilstrækkelig priskontrol, hvilket igen har medført prisstigninger, som kunne have været undgået. Disse prisstigninger tilsammen har ført til en pristalsstigning, som giver en dyrtidsportion, og nu vil man altså dels tillade nye prisstigninger, dels gennemføre nye forbrugsafgifter, hvorved priserne yderligere stiger, og det vil sige, at den onde spiral — for det er ikke mere en cirkel — går videre. Jeg kan ikke forstå, at regeringen overhovedet vover at tage ansvaret for dette.

[Aksel Larsen.]

Jeg giver ikke meget for den begrundelse, der er givet af den højtærede finansminister i hans fremsættelsestale, hvor han oven i i købet tillader sig at sige noget om, at det er, fordi cigaretter er så skadelige, at vi må have cigaretprisen sat i vejret — det anvendes i alt fald som et biargument. Det er fuldkommen rigtigt, som det er sagt, at når man regner med et uændret forbrug som betingelse for, at man kan få de 260 mill. kr. ind i statskassen, så regner han ikke med, at der skal blive røget færre cigaretter. I øvrigt tror jeg nok, at man skulle vænne sig til at holde sundhedsmæssige og moralske argumenter ude fra skattelovgivningen, for de har ikke noget med skattelovgivningen at gøre. Det kunne være fristende at spørge, hvorfor ministeren ikke også har sagt, at der drikkes for meget øl, at det er skadeligt for befolkningens sundhed, og at ølprisen derfor må forhøjes. Så vidt går han dog ikke. Han går heller ikke så vidt, at han hævder, at der er for megen benzin i gaderne, derfor må vi forhøje benzinpriserne, for så kan det være, der bliver kørt lidt mindre i bil. Jeg ved, at selvfølgelig har befolkningen en teoretisk mulighed for at ryge mindre og drikke mindre øl. Det erkendes. Men jeg er altså ikke sikker på, at lastbilerne skulle kunne køre færre kilometer, selv om man gerne ville lade være med at give flere penge ud til benzin, for vi skal have klaret transporten, og det vil sige, at fordyrelsen af transporten aflejrer sig i form af fordyrelse på en hel række varer.

Det er tydeligt, at vi vil afvise det, der her er kommet fra regeringen, og vi vil tillade os at erindre regeringen om, at vi gennem de sidste år har fremsat en række forslag, tanker og ideer om en helt anden økonomisk og skattemæssig politik. Vi har som alternativ til omsforliget foreslået, at der skulle oprettes en boligfond, hvorved man flyttede en væsentlig del af forbruget over på boligbyggeriet. Men regeringen var ikke hjemme; den havde ingen sympati for noget sådant. Det fik jeg ekstra bekræftet, da vi forleden havde vort konkrete lovforslag om oprettelse af en boligfond til behandling. Vi har foreslået indførelse f. eks. af en reklameskat, som dels kunne give staten nogle flere penge, dels kunne be-

grænse forbruget, så sandt som en væsentlig del af denne reklame kun tjener til at bilde befolkningen ind, at den har et behov, som den ikke var opmærksom på, før den blev udsat for denne samvittighedsløse reklame. Men regeringen var ikke hjemme. Vi har talt for en virkelig regulær kapitalvindingskat, sådan at de arbejdsfri indtægter blev beskattet i samme forhold som arbejdsindtægter, men regeringen har ikke vist nogen sympati for ideen, i hvert fald har den ikke villet gå ind i en forhandling herom. Vi har forlangt en effektiv priskontrol, og vi har jo fået nogen priskontrol, men den er ikke effektiv nok, og når det ligger sådan, må vi melde hus forbi.

Det er ikke vor skyld, hvis regeringen er kommet i en vanskelig situation; den har ikke under nogen omstændigheder villet gøre det rigtige, og så kan den ikke forlange, at vi nu skal hjælpe den med at gøre det forkerte.

Det er ganske vist blevet antydet fra venstres og de konservatives side, at man kunne tænke sig at slutte et forlig med regeringen, vel at mærke hvis regeringen ville gå ind på de betingelser, de to partier stiller. Og det, man vil have dér, er flere forbrugsskatter og færre direkte skatter, ja, man ville vel i grunden helst have hele beskatningen lagt over på forbruget, og jeg kender argumentationen for dette. Når beskatningen ligger på forbruget, kommer folk til at betale skat i forhold til det, de bruger; og det, de altså ikke bruger, men sparer op, kan jo gå til investeringer, og så vil samfundet klare sig meget bedre. Det kan naturligvis se såre smukt ud, men det, der er sandheden, er imidlertid, at en væsentlig del af befolkningen — jeg vil tro det store flertal af befolkningen — har sådanne indkomstforhold, at man er tvunget til at bruge hele sin indkomst løbende, efterhånden som man får indkomsten, og denne del af befolkningen vil, når hovedvægten lægges på forbrugsskatter — eller der måske kun skal være forbrugsskatter — komme til at betale skat af 100 pct. af sin indkomst, mens den del af befolkningen, som har sådanne indkomster, at den kan tillade sig at spare større eller mindre summer op, altså vil slippe forholdsmæssigt billigere i skat. Det har intet med social

[Aksel Larsen.]

retfærdighed at gøre, og selv om regeringen desværre ved omsforliget var tilbøjelig til at gå ind på noget sådant, vil jeg dog håbe, at den ikke er hjemme, når man nu tilbyder forlig på et sådant grundlag.

Hvis regeringen virkelig fastholder, at den mangler 260 mill. kr., hvad jeg altså ikke tror den gør, så kunne regeringen jo give sig til at spare. Når det ærede medlem hr. Retoft efterlyser forslag til, hvor regeringen kan spare, skal jeg da gerne hjælpe ham, hvis han ikke selv kan finde ud af det. Hvis jeg ikke husker meget fejl, er det sådan, at vore militærudgifter i øjeblikket er mellem 1.600 og 1.700 mill. kr. om året, og hvis det ærede medlem hr. Retoft og regeringen ikke vil være med til at begynde på det, vi har foreslået, nemlig afrustning, kunne man dog overveje, om man ikke kunne tillade sig med lige så kort varsel, som man har givet folketinget til behandlingen af disse skattelove, at vedtage eller gennemføre en nedskæring i militærudgifterne med de 260 mill. kr. Jeg er af den mening, at militæret overhovedet ikke på nogen som helst måde giver vort land sikkerhed, altså at det i den henseende ikke er gavnligt, ja, at det endda er skadeligt, fordi de penge, der gives ud til militæret, er uproduktive udgifter. Hvis man virkelig mener, man mangler de 260 mill. kr., så kunne man tage og skære militærudgifterne ned, foreløbig med 260 mill. kr., så er det problem klaret.

Jeg vil tilføje, at jeg synes, det er lige stærkt nok, at man kommer med sådanne tre lovforslag. Jeg har ikke noget imod, at regeringen vil have sine lovforslag gennemført hurtigt; det er i og for sig rimeligt, det vil enhver regering, som kommer med lovforslag om indirekte skatter af den art. Noget helt andet er, om den har moralsk ret til overhovedet at komme med sådanne skatteforslag. Jeg synes, det er lige hårdt nok, at man her i begyndelsen af februar måned kommer med sådanne forslag om indirekte skatter, som skal træde i kraft

straks; så snart de er vedtaget, så snart man har fået kongens underskrift på lovforslagene, skal lovene træde i kraft. Jeg synes, det er lige stærkt nok, at regeringen begrundede lovforslagene med, at man fra marts eller april skal give tjenestemændene mere i løn. Så kunne man da i det mindste vente så længe; men det er altså sådan, at endnu før de i helhedsløsningen lovede lønforhøjelser træder i kraft — jeg tror, det var 239 mill. kr. tilsammen for arbejdere beskæftiget hos medlemmer af Arbejdsgiverforeningen — altså endnu før disse lønforhøjelser er trådt i kraft, og de kan i praksis først træde i kraft den 9. eller 10. marts, kommer man med sådanne prisforhøjelser, som man vil gennemføre ved hjælp af indirekte skatter. Dertil kommer, at det jo ikke bliver før 1. april, at tjenestemændene skal have de lønforhøjelser, som bekymrer regeringen så uhyre meget; men alligevel vil den have indtægterne med det samme.

Ja, jeg har, som jeg sagde, bemærket, at det ærede medlem hr. Poul Møller er villig til at godkende disse lovforslag, vel at mærke hvis han kunne få de indirekte skatter forhøjet endnu mere, end regeringen her foreslår, og så til gengæld få indkomstskatten sat ned. Jeg er ganske klar over, hvor på indkomstskalaen det ærede medlem hr. Poul Møller tænker sig at der skulle ske noget. Jeg advarer regeringen imod at gøre det samme, som den var uintelligent nok til at gøre i 1962, da den for at få omsen igennem gik ind på at opfylde alle de krav, der blev stillet fra venstres og de konservatives side.

I øvrigt vil jeg igen understrege, at vi vil i hvert fald ikke være med til at gennemføre disse skattelovsforslag; men vi er naturligvis villige til at forhandle med regeringen, forudsat at der er forhandlingsvilje fra regeringens side med hensyn til spørgsmålet om, hvorledes man på anden måde kan klare situationen. Jeg tror nok, at jeg i min tale har antydnet, hvilke udveje vi kunne tænke os valgt.

Iver Poulsen: De tre lovforslag, som den højtærede finansminister her har fremsat, og som er beregnet til at skulle indbringe staten 260 mill. kr., synes jeg er en temmelig stor afsløring af regeringen, for lovforslagene viser nemlig, at det forudsete resultat af regeringens økonomiske politik ligefrem har slået regeringen med en sådan panik, at den faktisk er blevet bange for sin egen skygge. Nu har statsministeren i sin glæde over, at julipristallet ikke udløste en ny dyrtidsportion, ved enhver lejlighed fortalt vælgerne, at regeringens økonomiske politik og specielt den såkaldte helhedsløsning har sikret pris- og lønstabilitet her i landet; og hvis statsministeren virkelig selv har troet på, hvad han her har sagt, kan man godt forstå, at regeringen er blevet slået af panik, nu da det økonomiske råds formandskabs forudsigelser viser sig at holde stik. Det økonomiske råds formandskab udtalte nemlig før helhedsløsningen, at landets produktionsmæssige og økonomiske stilling og nærmeste fremtidsudsigter ikke kunne begrunde nye lønkrav, og at man kunne forvente en ny dyrtidsportion udløst med januarpristallet, men regeringen sad enhver advarsel overhørig og gennemførte sin helhedsløsning med nye lønforhøjelser til de befolkningsgrupper, som regeringen nu ønskede at favorisere.

Regeringen har således med sin helhedsløsning bidraget væsentligt til den situation, hvori vi står i dag med stigende priser og stigende lønninger, for der kan ikke være tvivl om, at helhedsløsningen netop har givet pristallet det sidste lille nyk, som udløser en dyrtidsportion. Men endnu før den lønstigning, der er betinget af pristalsstigningen, kommer til udbetaling, fremsætter regeringen nu, nærmest i panik, synes jeg, forslag om, at denne lønstigning skal trækkes ind i statskassen gennem afgiftsforhøjelser, så staten kan bruge stigningen til at betale lønstigningen med. Hvis ikke det er at gøre nar af skatteyderne i almindelighed og af lønmodtagerne i særdeleshed, så ved jeg ikke, hvordan man bærer sig ad med at gøre nar af folk.

Lønstigningen bliver taget fra lønmodtagerne, og tilbage har de så at betale de højere priser og den højere skat, som følger med den højere lønning, og de borgere, som ikke har en pristalsreguleret indtægt,

de får ikke engang hel eller delvis kompensation gennem et dyrtidstillæg; de får kun den højere skat og de højere varepriser at betale. Lønningsposen bliver vel større, men i stedet for at indeholde kroner, der kan købes varer for, bliver den fyldt af stadig mere værdiløst papir. Jeg har en ganske klar fornemmelse af, at skatteyderne i almindelighed, men lønmodtagerne i særdeleshed efterhånden er trætte af denne svikmølle og af hele tiden at blive holdt for nar, for det er jo det, der sker.

Man hører undertiden den påstand, at helhedsløsningens virkning på vor økonomiske stilling ikke har været nævneværdig, men det er ikke rigtigt. Det er rigtigt, at vi har den værste ende af helhedsløsningens uheldige virkninger tilbage med de større lønstigninger, som kommer til marts, og det kan nok give grund til nogen bekymring ikke mindst i betragtning af, at regeringen har fremsat og yderligere i den nærmeste fremtid vil fremsætte nye udgiftkrævende lovforslag, som vil betyde en yderligere udpumpning af købekraft. Men det er ikke rigtigt, at helhedsløsningen hidtil har været uden betydning for prisudviklingen.

For landbrugets vedkommende betød helhedsløsningen i 1963 en timelønsforhøjelse på 20 øre og dertil 6 øre i dyrtidstillæg; det var altså 26 øre i 1963. I 1964 vil den sammen med tillægspensionen komme til at betyde en timelønsstigning på ikke mindre end 51 øre. Det vil altså i helhedsløsningens 2-årige periode betyde en stigning på 77 øre i timen for landbrugets vedkommende. Lad så være, at landbruget i dag har bedre afsætningsmuligheder og en ret god eksportindtægt; det er jo, som det ganske klart fremgik af markedsdebatten forleden, noget, der må anses for at være tidsbegrænset; og noget, man ikke kan bygge på ud i fremtiden, men situationen er bedre, end den var for et par år siden. Disse 77 øre er imidlertid nøjagtig den samme lønstigning for landbruget, som dette erhverv fik pålagt i galskabens år 1961, da alle kunne se, at der var tale om en løngalskab, og en sådan lønstigning kan ikke undgå at påvirke produktionsomkostningerne for landbrugsvarer og levnedsmidler.

Hvad angår cigaretterne, er det omtalt af tidligere ordførere, at det kan lyde meget tilforladeligt, at finansministeren nu vil

[Iver Poulsen.]

bruge finanspolitikken i kampen for folkesundheden, men — som det også er nævnt — hvis finansministeren selv tror på effektiviteten af dette våben i sygdomsbekæmpelsens tjeneste, så afgiftsforhøjelsen på cigaretter vil bringe cigaretforbruget ned, vil beregningen af denne skats provenu jo ikke holde stik. For øvrigt kan jeg heller ikke se, at det skal være en finanspolitisk statsopgave at dirigere og ensrette borgernes forbrugsvaner; det må være noget, man kan overlade voksne mennesker selv at afgøre.

Hvad øllet angår, kan det vel falde ind under begrebet „den lille mands snaps“, som regeringspartiet i sin tid startede; det skal jeg ikke komme nærmere ind på her. Men som også nævnt af foregående ordførere kan finansministeren da i hvert fald ikke her støtte sit forslag med en henvisning til sundhedsmæssige hensyn. For øvrigt synes jeg, at øllet er hårdt nok ramt i forvejen, og jeg tror ikke, at det er nogen god gerning at gøre enhver form for helsebringende nydelsesmidler så dyr, at den falder ind under begrebet luksus og derfor forbeholdes bestemte, mere velhavende befolkningsgrupper.

Men det værste af de tre lovforslag er naturligvis det, der angår den foreslåede forhøjelse af benzinafgiften. Denne forhøjelse vil som nævnt betyde en fordyrelse af den stadig stigende landevejstransport, og denne fordyrelse vil uvægerlig afsætte sig i højere varepriser, og så har vi spiralen igen med stigninger i pristallet og stigninger i lønudgifterne. Så er spørgsmålet, om lønmodtagerne da, når vi kommer frem til den tid, og hvis vi har en socialdemokratisk regering, vil få lov til at beholde denne lønstigning.

Endvidere vil benzinafgiftsforhøjelsen betyde øgede transportomkostninger for arbejdere og funktionærer til og fra arbejdspladsen, og den vil medføre en stigning i vort omkostningsniveau og i samme grad forringe erhvervslivets og dermed ikke mindst vore eksporterhvervs konkurrenceevne, og det er ikke lige netop det, vi trænger mest til i øjeblikket.

Den ærede ordfører for det radikale venstre, hr. Helge Larsen, udtalte meget fornuftigt, at vi skulle forsøge at holde omkostningerne nede, for at vore erhverv

kunne konkurrere, men det er lige det stik modsatte, man går med til, hvis man går med til den foreslåede forhøjelse af benzinafgiften.

Endvidere vil benzinafgiften ramme det private vognmandserhverv urimelig hårdt, for vognmændene kan jo ikke overvælde et driftsunderskud på skatteyderne, sådan som vognmændenes konkurrent, staten, kan gøre det.

Endelig vil jeg gerne spørge den højtærede finansminister, om vi kan vente nye afgifter som følge af benzinafgiften, således som vi fik det i 1962. I 1961 blev der gennemført afgiftsforhøjelser på benzinen; den 11. januar 1962 fik man gennemført øgede vægtafgifter på diesel- og gasdrevne motorkøretøjer med den begrundelse, at der ellers ville blive en urimelig forskel på de afgifter, der betaltes af henholdsvis benzindrevne og gas- og dieseldrevne vogne. Nu sørger regeringen for, at der bliver en urimelig forskel mellem benzindrevne vognes driftsudgifter og gasdrevne og dieseldrevne vognes driftsudgifter, nøjagtig den samme, som vi havde den 11. januar 1962. Vil regeringen nu bruge den forskel, som den selv indfører i driftsudgifterne for de to vogntyper, til at foreslå en ny vægtafgift på gas- og dieseldrevne vogne?

Naturligvis skal statens tjenestemænd og funktionærer have deres løn og den lønstigning, de har krav på, det burde være noget helt indlysende, men hvis regeringen står over for øgede lønudgifter, som den ikke selv er uden skyld i, må den naturligvis, som man gør det i den private husholdning, underkaste sit udgiftsbudget en kritisk gennemgang og finde ud af, på hvilke områder der kan spares et tilsvarende beløb. Og det skulle jo ikke være nødvendigt for staten at spare hele den øgede lønudgift på andre udgifter på statens udgiftsbudget, for den øgede løn- og indtægtsstigning vil give staten en øget skatteindtægt. Andre ordførere har allerede været inde på de indtægtsforøgelser, som staten vil få i forhold til sidste år, og hvis regeringen er ængstelig for, at lønudpumpningen skal medføre, at forbruget presses for højt op og truer den økonomiske balance, kunne det tyde stærkt på, at der er noget galt med pristalsstigningen, for lønstigningen skulle jo kun give dækning, som det er nævnt, for

[Iver Poulsen.]

allerede skete prisstigninger og derfor ikke begrunde et øget forbrug i forhold til tidligere, før lønstigningen skete.

I øvrigt mener vi i vort parti, at det er på tide, at vi herhjemme snarest besinder os på, hvor vi kan spare, hvad det er, vi har råd til, og hvad vi ikke har råd til.

Den højtærede finansminister var så venlig at sige til vort parti under første behandling af finanslovsforslaget, at vi øjensynlig havde en stærk tilbøjelighed til at betragte socialdemokratiet som ødselt, og det skal jeg slet ikke benægte; det gør vi, og det gør vi, så længe regeringen ikke foretager den statusopgørelse af vort fællesbo, som kan sige os lidt om, hvad vi har råd til, og hvad vi ikke har råd til, og, hvis vi skal ind i meget store investeringer af den ene eller den anden art, da fortæller befolkningen, hvad disse investeringer vil komme til at koste skatteyderne i kroner og øre. Man kan ikke tale om disse store investeringer og fremsætte lovforslag, som kræver meget betydelige beløb, uden at man samtidig med forslagets fremsættelse — her tænker jeg på forslaget om fuld folkepension til alle — redegør nøjagtigt for, hvordan man vil få loven finansieret.

Vi har det indtryk, at regeringens hensigt med de foreliggende lovforslag ganske simpelt er at tilføre statskassen nye indtægter, som regeringen kan bruge efter forgodtbefindende, eventuelt til at indfri dyre valglofter med, og derfor kan mit parti ikke støtte lovforslagene.

K. B. Andersen: Jeg har blot bedt om ordet for en kort bemærkning i forbindelse med den udtalelse af mig, det ærede medlem hr. Aksel Larsen refererede om forholdet mellem helhedsløsningen og de gode tider. Den minder om det ærede medlems spørgsmål under en af debatterne i fjor om, hvor tit vi skal sikre beskæftigelsen.

Det ærede medlem forstår stadig ikke, eller jeg bør vel ikke vurdere det ærede medlem så lavt, men så kan jeg sige, at det ærede medlem vil ikke forstå sammenhængen mellem økonomisk politik og beskæftigelse og tryghed. Det ærede medlem tror stadig, at beskæftigelse og tryghed er noget, der falder ned fra himlen — det var også et meget godt sted, hvis det skulle

falde ned et sted fra — men det kommer altså efter det ærede medlems opfattelse et eller andet sted fra, og det går ganske automatisk.

Det ærede medlem viser endnu en gang, at når det gælder om at svække økonomien og dermed true stabiliteten, så er det ærede medlem altid parat til at tage hele den borgerlige del af salen under armen. Vi så det senest, da det ærede medlem for nogle måneder siden stillede forslag om, at den bundne opsparing skulle ophæves. Dét kan det ærede medlem sige til sin undskyldning, at det var de borgerlige partier, der tog det ærede medlem under armen; det er for så vidt rigtigt, men resultatet bliver jo det samme.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen viste i dag, at han er mere interesseret i tågetale end i hensynet til beskæftigelse og tryghed. Det har han altid været, og det er han stadig; han vil ikke forstå, han kan ikke forstå, at dette ikke er kriselovgivning, men at det er økonomisk stabilitetslovgivning, at det er beskæftigelseslovgivning.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for socialdemokratiet og det radikale venstre, som har givet tilslutning til de foreliggende lovforslag. Derimod kan jeg jo desværre ikke takke de øvrige ærede ordførere for tilslutning, i alle tilfælde ikke for blank tilslutning.

Jeg opfattede meget vel, at man såvel fra venstres som fra det konservative folkepartis side gerne ville forhandle herom, men man knyttede nogle betingelser dertil, som formodentlig vil vise sig at være uacceptable.

Der blev benyttet forskellige stærke udtryk. Man talte om, at det var panikforslag, at det var en afsløring af helhedsløsningen, at det var kriseindgreb, og hvad ved jeg.

Jeg synes ikke, der er nogen særlig grund til at svinge sig op i sådanne højder, og jeg tror, at hvis vi ikke netop befandt os i dette år, ville man ikke have gjort det, men nu vinker der et valg forude, og så gælder det altså om at stemme tingene op i et vist plan. Det ligger jo ganske enkelt sådan, at ved fremsættelsen i efteråret af finanslovsforslaget gjorde jeg opmærksom på, at der ved bud-

[Finansministeren.]

getteringen ikke var taget højde for en eventuel pristalsportion, hvis januarpristallet steg til 103 points. Det gjorde jeg udtrykkeligt opmærksom på, og jeg gjorde opmærksom på, at skete en sådan pristalsstigning, ville det medføre en merudgift for staten af en størrelsesorden på 175-200 mill. kr. Jeg mener i dag at kunne sige, at den ligger omkring 190 mill. kr. dels til lønstigninger, dels til forøget folke- og invalidepension, og hvad der nu ellers er. Samtidig altså med finanslovsforslagets fremsættelse gjorde jeg opmærksom på, at der blev påregnet et kasseoverskud på 170 mill. kr. Det betød en lempelse, en beskedent lempelse i forhold til finanspolitikken i år, og jeg tror, jeg sagde meget tydeligt, at regeringen ikke fandt en yderligere lempelse af finanspolitikken forsvarlig. Når vi derfor i dag har den situation, at der bliver denne merudgift på de 190 mill. kr., så fremgår jo alene deraf, at jeg må søge dækning herfor.

Hvad angår finanspolitikken, tyder det, der er sket siden i efteråret, på, at der vil blive en endnu større økonomisk aktivitet i 1964 fra foråret og fremefter, end vi i efteråret turde regne med, og det betyder jo ganske enkelt, at det er endnu mere nødvendigt i dag, end det var i efteråret, at fastholde en stram finanspolitik. Det er den enkle grundelse for de lovforslag, der foreligger her, og jeg kan derfor ikke anerkende, at de skulle savne fornøden grundelse. Det er ikke noget tegn hverken på fejlslagen politik eller på, at helhedsløsningen ikke har holdt o. s. v., det er ganske enkelt udtryk for, at regeringen ønsker at fastholde den politik, som skal opretholde økonomisk balance her i landet.

Det ærede medlem hr. Poul Møller var et sted i sin tale så venlig at bruge udtrykket: efter os kommer syndfloden. Vi vil ikke disponere ud fra den betragtning, at efter os kommer syndfloden, og så kan det være lige meget, hvordan det går. Vi har den tro til os selv, at det er os, der fortsat skal have ansvaret i dette land, og derfor vil vi ikke indlade os på en letsindighedernes politik. Hvis man ville være en lille smule ufor-skammet, kunne man fristes til at sige, at det standpunkt, der er taget fra anden side her i salen, tyder ikke på megen tillid til, at man

selv kommer til at skulle have ansvaret for tingene.

Det ærede medlem hr. Alfred Bøgh var inde på betragtninger om pristalsregulering o. s. v. og om, at en halvautomatisk ordning måske var bedre. Jeg skal ikke gå ind på disse betragtninger. Det, der ligger fast, er, at vi har den nuværende ordning, og det må vi regne med.

Det ærede medlem ville på venstres vegne ikke afvise, at der skulle skaffes dækning for udgifterne, men bebrejdede mig, at disse forslag kom nu og uden sammenhæng med den øvrige økonomiske lovgivning. Ja, jeg befinder mig formentlig i den samme situation som manden, der kunne tage hatten op eller lade den ligge: han ville i begge tilfælde møde bebrejdelser. Havde vi ventet med at fremkomme med disse forslag, ville man formentlig i offentligheden tale meget om, at regeringen ikke vidste, hvad den ville, den havde ingen forslag og ingen politik over for den situation — jeg har allerede set et enkelt konservativt blad begynde denne linje — og man ville bebrejde os, at vi holdt usikkerheden i live omkring spørgsmålet om afgiftsforhøjelser og derfor gav plads for indkøbsbølger og alt det dér. Jeg tror, at det ærede medlem, hvis han gransker sin sjæls inderste, vil give mig ret i, at det var formodentlig, hvad vi var kommet ud for, hvis vi bare havde ladet tingene gå indtil videre. For netop at skabe den fornødne klarhed både på den ene og den anden måde har vi ment det rigtigt at fremsætte disse forslag nu.

Så tales der om — det har flere ordførere været inde på — at der skulle være skjulte reserver for det kommende finansår såvel i forbrugsafgifterne som i indkomstskatterne. Det er vist ikke muligt på nuværende tidspunkt at sige noget sikkert om, hvorvidt indkomstskatterne vil indbringe et større provenu end anslået, og hvis man regner med, at der vil være meget at hente dér, så tror jeg, man er vel optimistisk.

Jeg har tidligere gjort opmærksom på, at der kunne være mulighed for, at forbrugsafgifterne gav noget mere, og det er jo rigtigt, at indkomststigningerne i sig selv vil smitte af på forbrugsafgifterne — jeg tror dog slet ikke i det omfang, som det ærede medlem hr. Poul Møller var inde på.

[Finansministeren.]

Nu ligger det imidlertid sådan, at så vidt vi på nuværende tidspunkt kan gøre tingene op, d. v. s. med en vis hensyntagen til regulering af forbrugsafgifterne og med hensyntagen til de merudgifter, der vil blive tale om, så vil tendensen for statsbudgettet være den, at hvis vi skulle afholde udgifterne i anledning af pristalsstigningen uden at få dækning, ville der nogenlunde blive balance, måske et ubetydeligt kasseoverskud. Det er med denne udsigt for øje, regeringen har ment, at det var rigtigt allerede nu at tæffe sådanne beslutninger, at vi i sandhed kan sige, at den stramme finanspolitik er opretholdt. Vi mener, det har betydning med henblik på fastholdelsen af og eventuelt en yderligere nedbringelse af det lavere renteniveau, vi er nået til. Vi mener, denne stramme finanspolitik på lang sigt har betydning som grundlag for stigning i produktionen og for, at vi kan fastholde beskæftigelsen.

Jeg er enig med det ærede medlem hr. Alfred Bøgh i, at den fondsdannelse, der påtænkes med hensyn til Arbejdsmarkedets Tillægspension, vil virke som en støtte til den stramme finanspolitik; jeg tror dog ikke, man kan indregne det fulde beløb dertil.

Til det ærede medlem hr. Poul Møller skal jeg sige, at den glæde, som det ærede medlem havde over en lille trykfejl i den skriftlige fremsættelse, skal jeg ganske skænke ham. Når det ærede medlem åbenbart har en så glædesløs tilværelse, at selv så små ting kan virke oplivende, ville det da være synd at tage glæden fra det ærede medlem.

Det ærede medlem anstillede nogle anstrengte betragtninger over, at det var anden del af helhedsløsningen, som nu gav sig udslag i, at vi kom med disse lovforslag. Jeg tror aldeles ikke, disse betragtninger er holdbare, og jeg mener, at jeg med det, jeg har sagt, allerede har givet et svar derpå.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen anvendte det udtryk, at man med disse afgiftsforhøjelser direkte ville stjæle en del af den lønforhøjelse, lønmodtagerne har ret til. Det er jo et stærkt udtryk, og vi har altså herigennem fået et indtryk af, hvordan sagerne skal lægges til rette fra det ærede

medlems og hans partis side. Jeg kan ikke anerkende, at det, at vi søger dækning for øgede udgifter, skulle være det samme som at stjæle en lønforhøjelse fra nogen. Det kunne jo tænkes, at der havde været tale om andre udgifter, som var steget, udgifter, som det ærede medlem måske havde givet tilslutning til, og som vi måtte søge dækning for. Ville det ærede medlem så også anvende denne terminologi med at stjæle? Jeg vil også gerne på den foranledning, det ærede medlem her har givet, sige, at det er kun en mindre del — jeg understreger en mindre del — af de indkomstforhøjelser, der kan påregnes at ville få virkning fra foråret, som på denne måde inddrages igen. Endelig er disse lovforslag af en sådan beskaffenhed, at folk — hvis man vil anvende terminologien tyveri — kan undrage sig dette tyveri. Det ved det ærede medlem udmærket godt.

Det ærede medlem sagde desuden, at regeringen skal ikke komme her og sige, at den ikke vidste, at der ville komme prisstigninger, underforstået at vi ikke vidste, at januarpristallet ville udløse en reguleringstillægsportion. Det burde vi have vidst, mente det ærede medlem, eller rettere sagt: det ærede medlem sagde, at det vidste vi så tidligt, at vi kunne have taget hensyn til det ved fremsættelsen af finanslovsforslaget. Jeg må naturligvis takke det ærede medlem for den overordentlig gode tro til regeringens evner, han derigennem lægger for dagen; men det hører vistnok til det umulige, at vi i oktober skulle vide, hvordan januarpristallet kom til at se ud, så meget mere som en lidt mindre stigning ville have bevirket, at pristallet ikke havde udløst en portion. Når vi nu ved, at huslejeindregningen i januar og de øgede eksportpriser for visse landbrugsvarer spiller en rolle i denne sammenhæng, synes jeg nok, at det, det ærede medlem her gjorde gældende, ikke kan holde stik.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen talte om, at han ikke ville acceptere det synspunkt, at arbejderne ikke må få fremskridt. Der er da heller ingen, der beder det ærede medlem om at acceptere det synspunkt. Det er ikke vort synspunkt. Der bliver lønmæssige fremskridt fra dette forår, selv om vi gennemfører disse lovforslag. Der er gennemført og bliver gennemført

[Finansministeren.]

lovmæssige fremskridt i dette folketingsår. Jeg kan derfor ikke se, at det ærede medlem har nogen som helst baggrund for at fremsætte denne udtalelse.

Næsten som den eneste af de ærede ordførere fremførte det ærede medlem sparesynspunktet, naturligvis i forbindelse med forsvarsudgifterne. Det er overordentlig billigt for det ærede medlem at give gode råd på det område, når vi ved, at det ærede medlem ikke anerkender disse udgifter. Det stiller sig jo lidt anderledes for os andre.

Mens jeg er ved sparebestræbelserne, vil jeg gøre opmærksom på, at det ærede medlem hr. Iver Poulsen var den eneste af de øvrige ordførere, der var inde herpå. Jeg vil i den anledning gerne sige, at jeg har over for de bevillinger, der har været foreslået i dette folketingsår, sat ind for at begrænse udgiftsstigningerne mest muligt. Jeg mener, vi har ført en tilbageholdende udgiftspolitik, og jeg vil minde om, at under finanslovdebatten fik vi fra konservativ side at vide, at der var visse områder, hvor der ikke var sat tilstrækkeligt ind. Det er derfor med en vis tilfredsstillelse, jeg konstaterer her ved denne debat, at man ikke fra venstres eller det konservative folkepartis side har kørt denne linje.

Flere ordførere har været inde på den omtale af en omlægning af rygevanerne, som er omtalt i fremsættelsen, og man mener, at når jeg tilkendegiver, at vi gerne ser en sådan omlægning, er det udtryk for hykleri, fordi det, vi ønsker, er at få pengene ind, og ikke at folk lader være at ryge cigaretter. Nu synes jeg også, vi på dette område skal lade være at bruge for store ord. Der er ingen af os, der tror på, at man en, to, tre kan få folk til at holde op at ryge cigaretter, men som det hele ligger, må det vel anses for ønskeligt, at cigaretforbruget bliver aftagende. Det har jeg taget i betragtning ved disse forslag, bl. a. på den måde, at jeg tvivler på, at vi opnår det beregnede provenu for cigaretternes vedkommende. Der står udtrykkeligt, at med uændret forbrug bliver der tale om et så og så stort provenu. Jeg tvivler altså på, at vi opnår det fulde provenu for cigaretternes vedkommende, og det skal jeg i og for sig se på med tilfredsstillelse. Der er

taget hensyn hertil ved den samlede tilrettelæggelse.

Det ærede medlem hr. Retoft spurgte, om vi ikke kunne foretage en mindre nedsettelse af afgiften for pipetobak. Det skal jeg ikke afvise at forhandle om.

Så nævnte man spørgsmålet om benzinen, idet man gjorde opmærksom på, at det jo var betænkeligt, at vi gennemførte denne afgiftsforhøjelse, fordi den betød øgede omkostninger for erhvervslivet. Jeg må gøre opmærksom på, at der ikke er tale om at forhøje afgifterne for de dieseldrevne motorkøretøjer, og vi har ingen sådan hensigt. Vi mener, at den forhøjelse af benzinafgiften, der er foreslået, ikke medfører en sådan forringelse, at det skulle være nødvendigt at gennemføre en forhøjelse af vægtafgiften, og det vil sige, at dermed undtages en væsentlig del af den erhvervsmæssige transport fra afgiftsforhøjelse. Jeg tror i det hele, at den omkostningsforhøjelse, som benzinafgiften vil medføre på erhvervsområdet, vil være overordentlig beskeden og ikke have de dimensioner, som man synes at ville antyde under debatten her i dag.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de foreliggende lovforslag til fortsat velvillig behandling.

Retoft: Jeg har kun et par meget korte bemærkninger, i særlig grad henvendt til det ærede medlem hr. Alfred Bøgh. Det ærede medlem mente, at man godt kunne regne med, at de direkte skatter ville give et så betydeligt merprovenu, at man ikke behøvede disse afgiftsforhøjelser. Det ærede medlem nævnte, at der ville blive tale om et stigende provenu, og at man allerede havde konstateret det. Det har jeg også gjort, men man må alligevel være forsigtig dér, for vi ved jo, at hele den regnskabsførende del af de danske skatteydere først skal indlevere deres selvangivelse den 15. februar, og vi ved også, at der går et betydeligt tidsrum fra den 15. februar, inden man er ganske klar over, hvad disse skatter vil give i provenu, og så mener jeg, den faste finanspolitik vil komme i fare, idet der kan blive journalistisk uro om spørgsmålet i en lang tid frem.

Et enkelt svar til det ærede medlem hr. Aksel Larsen. Hvis det var det ærede

[Retoft.]

medlem hr. Aksel Larsens standpunkt, jeg ønskede at få at vide, når det gælder militærudgifterne, behøvede jeg ikke at spørge. Det har jeg erfaret til trivialitet ved alle afstemninger, når vi har vedtaget finanslovsforslaget.

Til det ærede medlem hr. Poul Møller en lille bemærkning. „Efter os kommer syndfloden“ er der allerede svaret på. Jeg tror nu ikke, det var Ludvig den Femtende, der startede med det; det blev udtalt af en helt anden, en fornem dame ved det franske hof, så vidt jeg husker. Hvis jeg husker forkert, kan det ærede medlem rette mig; man skal være forsigtig med at citere.

Ligeså vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Iver Poulsen, at dette med den fattige mands snaps o. s. v. kan i hvert fald ikke henføres til den nuværende regering; jeg hørte det allerede ved et af mine første vælgermøder i 1908, og jeg tror ikke, den nuværende regering havde noget med det at gøre.

Alfred Bøgh: Jeg skal heller ikke forlænge debatten ret meget; jeg har på fornemmelsen, at det kun vil blive gentagelser i det uendelige, og derfor har jeg kun nogle ganske få bemærkninger.

Jeg sagde før — og det lagde jeg mærke til at den højtærede finansminister havde hørt — at mit parti selvfølgelig var parat til at dække statens nødvendige udgifter, men den højtærede finansminister må da vist også finde det rimeligt, når vi hidtil ikke har haft tilstrækkeligt grundlag for at bedømme, om dette var rigtigt eller ej, og om der ikke var muligheder andre steder, at vi beder om at få et sikrere grundlag, inden vi tager afgjort stilling. Det har vi savnet i det udvalg, der behandler udskrivningslovsforslaget, og har for så vidt bedt om det og ikke fået det. Jeg synes også, det fremgik af det, den højtærede finansminister sagde, selv om han var lidt forsigtig, at muligheder er der dog i de eksisterende love og i den indtægtsstigning, der ganske givet har været, for, at en hel del af disse penge kommer ind af sig selv. Dernæst vil jeg gerne sige, at jeg er ikke så lidt i tvivl om, hvorvidt det er den rigtige måde at tage dem på, hvis det viser sig, at der skal øgede indtægter til. Jeg mener i hvert

fald, det er uomtvisteligt, at det pristalssystem, vi har haft hidtil, har vist meget, meget store svagheder, og jeg ville hilse med stor glæde, hvis det endelig kunne gå op for befolkningen, at det har så store svagheder, at man næsten må henstille til medlemmerne af folketinget, om de ikke i forhandling med organisationer o. s. v. kunne finde frem til et andet system. Jeg vil gerne spørge den højtærede finansminister: vil disse nye afgifter indvirke på pristallet, således at man risikerer, at de i sig selv fører en ny portion med sig? Vi har jo set, hvor lidt der skal til, og hvor urimeligt det kan være, at små ting kan påvirke pristallet, så der atter skal pumpes en milliard, eller hvor meget ved jeg, ud i samfundet. Vi så det i sommer, da man forsøgte at regulere på det med indførte kartofler i stedet for dem fra Samsø; sukkerprisen satte man ned, selv om den steg ude i verden; og gud ved, hvilke manipulationer der i øvrigt har været foretaget i det skjulte netop for at undgå, at pristallet skulle stige på grund af bagateller.

Jeg tror, det er en ting, vi må underkaste en dyberegående behandling, og jeg synes, lejligheden nu er der til at dykke dybere ned i problemet. Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger; men skal vi ind på enkeltheder og tale om cigaretrykningens indvirkning på helbredet, så må jeg sige, at det synes jeg er småting i denne relation.

Poul Møller: Den højtærede finansminister tog ganske rigtigt ved fremsættelsen af finanslovsforslaget i efteråret et forbehold over for den situation, at januarpristallet skulle stige, det skal jeg erkende. Men ministeren sagde også — det står i Folketings-tidende 1963-64, sp. 1233 — at hvis pristallet skulle stige,

„må man forvente en merindtægt på forbrugsafgifterne, som til en vis grad opvejer statens merudgift til regulerings-tillæggene.“

Det vil altså sige, at vor betragtning er rigtig, at uden disse love vil statens indtægter stige; helt bortset fra, hvilken stigning der kan komme i de direkte skatter, vil vi uden forhøjelse af forbrugsafgifterne få større indtægter af forbrugsafgifterne, når lønningerne stiger. Vi måtte altså se på et helt nyt skøn for at kunne vurdere, hvorvidt regeringen har brug for disse love.

[Poul Møller.]

Jeg er enig med den højtærede finansminister i, at vi formentlig kan forvente en stor aktivitet i 1964 og det er vigtigt at opretholde den økonomiske balance.

Jeg skal ikke komme ind på, hvem det var, der sagde: efter os kommer syndfloden. Det er for så vidt ligegyldigt. Var det ikke manden, ja, så var det en anden, men det var i hvert fald én, der stod ham nær, som det ærede medlem hr. Retoft sagde. Men det er ikke noget, jeg siger i dag, at efter os kommer syndfloden, det er noget, jeg citerede i fjor, og når man taler så meget om det uansvarlige og det ansvarlige, og når finansministeren gerne vil foregive, at regeringen er særlig ansvarsbevidst, så er det, jeg siger, at det ansvarsbevidste skulle have vist sig, da man bevilgede lønforhøjelser, og ikke når man kommer rendende bagefter for at prøve på at neutralisere lønforhøjelserne. Vi pegede i fjor på, at der var ingen, der kunne sige, om vi i år ville have bedre råd til at tage de lønforhøjelser, som vi ikke kunne tage i fjor. Derfor synes jeg ikke, regeringen nu kan stille det op på den måde, at den ikke har gjort nogen fejl, men tværtimod vil hindre fejl, for man må ikke glemme, at pristalsreguleringen var en del af helhedsløsningen. Nu påstår man, at det er ikke helhedsløsningens lønforhøjelser, der har skylden. Jeg skal ikke komme ind på det nu, men hvis der overhovedet er idé i pristalsreguleringen, så er det dog rigtigt, hvad vi hævder, at den ikke kan give arbejderne mulighed for at bruge mere, end de brugte før prisstigningerne. Det samme antal varer kan de købe, og derfor kan det altså ikke give en overefterspørgsel, som må neddæmpes, at man har pristalsregulering. Jeg forstår ikke, at regeringen ikke kan se, at det er de lønforhøjelser, man har lagt oven på eller under pristalsreguleringen, at det er dem, der giver hovedpine konjunkturpolitisk.

Jeg vil gerne bede finansministeren under de kommende forhandlinger overveje, om det er statsfinansielle grunde, der gør, at

han vil have disse penge, eller det er konjunkturpolitiske grunde. Så vidt jeg har forstået, er det af konjunkturpolitiske grunde, ikke af statsfinansielle, for som ministeren selv siger: der er en reserve, der er et overskud — hvis ikke der var konjunkturpolitiske grunde, der gjorde, at man ikke ville tage af dette overskud. Vi må ind i den betragtning: hvad er det, der sker konjunkturpolitisk? Der er det ikke pristallet, det drejer sig om, dér er det det, at man gennemførte for store lønforhøjelser i fjor. Helhedsløsningen medførte lønforhøjelser på arbejdsgivernes område fra den 1. marts i år på 120 mill. kr. og i alt for samtlige fag, også uden for arbejdsgivernes område, 240 mill. kr. for samtlige arbejdere. Er det ikke et mærkeligt sammentræf, at den lønforhøjelse til arbejderne, som folketingets flertal vedtog i fjor, var på 240 mill. kr., og det, man nu foreslår inddraget, er 260 mill. kr.? Kan man ikke se her, hvad det er, man egentlig vil foretage, og hvad man foretog ved denne helhedsløsning? Man skubbede et problem fra sig, man lovede mennesker en lønforhøjelse, og når den skal træde i kraft, vil man tage den fra dem igen.

Nu får vi jo lejlighed til en drøftelse af alle spørgsmålene i udvalget, også om de skjulte reserver, og vi får en ny årsoversigt. En ting vil jeg sige min vane tro — det hjælper ganske vist ikke noget, det tror jeg ikke mere, men alligevel vil jeg sige det: det er skammeligt, at vi nu igen står i den situation, at der skal vedtages afgiftsforhøjelser, uden at vi har fået regeringens økonomiske årsoversigt. Det er sket år efter år, og det har aldrig hjulpet, hvad vi har sagt; det er aldrig lykkedes at få årsoversigten frem til det tidspunkt, da vi skal vedtage skatter. Det er mærkeligt, at dette arbejde ikke kan gøres så betids, at folketinget kan bruge oversigten til sin vurdering af det kommende finansår, men at den altid skal komme på et tidspunkt, hvor skatterne er vedtaget. Jeg har gerne villet sige dette dels for som sagt at være min

[Poul Møller.]

vane tro, dels fordi jeg synes, at måske kunne regeringen godt i denne situation have ventet de uger, indtil årsoversigten var kommet. Lønforhøjelserne kommer først til den 1. marts for arbejdernes og den 1. april for tjenestemændenes vedkommende; man kunne måske have ventet, så folketinget havde haft dette arbejdsgrundlag og offentligheden havde kendt årsoversigtens økonomiske vurdering.

Så til sidst tobakken. Vi kan til et hvilket som helst tidspunkt forhandle om forhøjelser af forbrugsafgifter, hvis vi får den nedsættelse af de direkte skatter, vi har nævnt. Men man kan ikke forhøje ud fra det synspunkt, at man tror, man gør noget sundhedsgavnligt, samtidig med at man regner med, at man skal have flere penge i kassen.

Så siger den højtærede finansminister: det kunne være, at forbruget gik lidt ned og vi alligevel fik nogle penge i kassen. Men i det øjeblik forbruget går ned, er det jo ikke kun forhøjelsen, der falder bort, men så er det en væsentlig del af provenuet af tobaksafgiften, som sidste år var 1.220 mill. kr., og som for langt den største dels vedkommende stammer fra cigaretterne; det ved finansministeren. Bare 10 pct.s nedgang i cigaretforbruget vil betyde, at alle de økonomiske forudsætninger for og beregningerne bag det forslag, som den højtærede finansminister her præsterer, er faldet bort. Men hvorfor siger man så, at man vil bekæmpe det sundhedsfarlige, når man i virkeligheden må sige: død og pine, hvis det skulle ske, at folk holdt op med at ryge cigaretter, så måtte vi jo finde på helt andre ting end det, den højtærede finansminister her kommer med?

Som sagt, den højtærede finansminister kender mit partis stilling, og jeg håber så, at vi under udvalgsbehandlingen kan overbevise den højtærede finansminister om, at der denne gang må gives sikkerhed for en nedsættelse af de direkte skatter, hvis regeringen vil have os med til en forhøjelse af de indirekte skatter.

Helge Larsen: Jeg forestiller mig naturligvis ikke, at jeg skulle kunne blive enig med det ærede medlem hr. Iver Poulsen om hel-

hedsløsningen, men når jeg alligevel vil drage en udtalelse af det ærede medlem frem, er det, fordi den indeholdt en ting, som efter min opfattelse ikke er rigtig, og som jeg synes ikke skal stå uimodsagt.

Det ærede medlem hr. Iver Poulsen påstod, at helhedsløsningen gav pristallet det sidste lille nyk, der resulterede i dyrtidsportionen. Det kan ikke være rigtigt, og jeg vil gerne dokumentere hvorfor. De stigninger i pristallet, som medførte dyrtidsportionen, lå jo på væsentligst to punkter; det ene er stigningen i boligudgiften, det andet stigningen i kød- og flæskepriserne og så eventuelt stigningen i brændselspriserne. På andre områder var der stort set stabilitet netop som tilsigtet gennem den lovgivning, der var gennemført. Brændselsprisernes stigning kom udefra; kød- og flæskeprisernes stigning kom udefra, fra stigninger i udlandet, og de var naturligvis velkomne i landbruget, de betød en forbedret valutaindtjening. Og så er der huslejestigningen. Den vidste man ville komme, men — og det er det særlig interessante — denne huslejestigning, som er konstateret i 1963, er mindre end den, der konstateredes i 1962; mens den i 1962 var 6 pct., var den i 1963 4,5 pct. Denne nedgang i stigningen hænger sammen med helhedsløsningen, med prisstabiliteten og med den nedgang i renten, som var en følge af de diskontonedsættelser, der fandt sted i august og november 1963.

Sådan er de rigtige tal, og man kan derfor ikke som det ærede medlem sige, at det er helhedsløsningen, der gav pristallet det sidste lille nyk, som medførte den nye dyrtidsreguleringsportion.

Aksel Larsen: Den højtærede finansministers tale har naturligvis givet mig anledning til at overveje, om jeg muligvis brugte for stærke ord, da jeg talte om tyveri eller rettere sagde, at man ved sådanne afgiftsforhøjelser som dem, man her foreslår, stjæler det, arbejderne har ret til. Jeg har tænkt meget over det, og jeg er kommet til det resultat, at jeg ikke synes, jeg har brugt for stærke ord. Jeg synes, vi lige så godt kan tale rent ud; det imponerer i hvert fald ikke mig, når den højtærede finansminister siger, at det kunne jo være, der var regnet med andre udgiftsforøgelser

[Aksel Larsen.]

end lønforhøjelserne, som kunne nødvendig-gøre forhøjelser af nogle indirekte skatter, når det nu altså ikke er tilfældet. Vi har fået den begrundelse for forslagene, at der skal ske lønforhøjelser, og så kan det jo ikke nytte noget at sige, at der kunne have været andre grunde. Men det duer heller ikke, at man siger, at folk kan unddrage sig dette tyveri ved at lade være med at ryge, ved at lade være med at drikke øl og ved at lade være med at køre i bil, for i næste åndedrag sagde den højtærede finansminister, at folk holder jo ikke op med at ryge sådan en, to, tre, så det tror han altså ikke på at de gør. Men forholdet er det, at hvis regeringen får sin vilje, får vi disse afgiftsforhøjelser, som betyder, at arbejdernes og tjenestemændenes penge bliver mindre værd. Vi har i forvejen fået en del prisforhøjelser, f. eks. forhøjelserne af landbrugsvarernes priser på hjemmemarkedet. Der er, umiddelbart efter at pristalsstatistikken var optaget, blevet iværksat en ny prisstigningsbølge, og hvis jeg ikke tager meget fejl, planlægger man en yderligere forhøjelse af visse landbrugsvarers priser på hjemmemarkedet, og lægger vi dette til de 260 mill. kr., så skal det nok vise sig, at det sådan cirkus kan sluge den lønforhøjelse, som arbejderne og tjenestemændene har ret til, endda i medfør af helhedsløsningen.

Ministeren påstår, at regeringen i oktober måned ikke kunne forudse en sådan pristalsstigning. Det forbavser mig unægtelig. Det var da noget, alle vidste i oktober, at januarpristallet på grund af huslejestigningen måtte udvise en ganske betydelig stigning. Man vidste endvidere, at priserne på landbrugsvarer var steget. Man vidste, at man med det, man havde lavet med sukkerprisen o. lign. ved julipristallet, så at sige havde udtømt mulighederne for på denne måde kunstigt at forhindre en pristalsstigning, så man måtte i oktober kunne forudse, at pristallet ville komme så højt op, at der ville falde en dyrtidsportion, og hvis regeringen ikke var i stand til at forudse det, giver den sig selv et meget trist vidnesbyrd.

Så siger ministeren, at der bliver lønmæssige fremskridt, selv om man gennemfører disse lovforslag. Jeg tvivler meget stærkt på det af de grunde, jeg har nævnt, og jeg vil tillade mig at erindre om, hvad en

af regeringspartiernes ordførere, det ærede medlem hr. Helge Larsen, sagde i sin første tale i dag, nemlig at i en situation med påstået fuld beskæftigelse må købekraften ikke forhøjes. Når det er regeringens mening, og det må det vel være, når en af dens ordførere siger det, at købekraften ikke må forhøjes, vil det sige, at den lønforhøjelse, arbejdere og tjenestemænd får i medfør af pristalsstigningen, ikke giver dem forøget købekraft. Hvis den højtærede minister har en anden mening end den, jeg har givet udtryk for, så må han foreløbig diskutere det med ordføreren for det ene af regeringspartierne.

Jeg noterer, at den højtærede minister såvel som socialdemokratiets to ordførere ikke med ét eneste ord har taget afstand fra venstres og de konservatives krav om yderligere forøgelse af de indirekte skatter ud over, hvad regeringen her har planlagt, og om lettelse af de direkte skatter. Jeg håber ikke, det betyder, at man er villig til at gå på forlig, men jeg anser det for betænkeligt, at så veltalende folk som de to ærede medlemmer fra socialdemokratiet plus finansministeren forsømte at tage stilling hertil. Endelig noterer jeg, hvad ministeren angår, at han ikke under nogen omstændigheder vil gå med til at spare på militærudgifterne. Det troede jeg ellers der var visse chancer for, når socialdemokratiets ordfører, det ærede medlem hr. Retoft, udtrykkelig bad venstre og de konservative sige, om de dog ikke ville være med til at spare på militærudgifterne. Nu ved vi godt, at det vil venstre og de konservative ikke. Men hvis der i regeringspartierne skulle være tendenser i retning af en nedskæring af militærudgifterne, så gør jeg opmærksom på, at man ikke behøver at spørge venstre og de konservative. Dels påstår regeringen, at den selv råder over et flertal i folketinget, dels kan den være sikker på, at vi vil være villige til at hjælpe den med at sætte militærudgifterne ned. Jeg kan ikke indse, hvorfor man skulle opretholde disse høje militærudgifter, og jeg anbefaler, at man går den vej, også selv om det ærede medlem hr. K. B. Andersen ikke kan lide det. Hvis der er nogen, der har holdt tågetale, så er det i øvrigt det ærede medlem hr. K. B. Andersen.

Må jeg så blot fremkomme med den be-

[Aksel Larsen.]

mærkning til det ærede medlem, at han jo nu på ny skulle lufte sin forargelse over, at Aksel Larsen tager den borgerlige del af salen under armen, eller at den borgerlige del af salen tager Aksel Larsen under armen. Må vi nu være her! Det var ikke os, der lavede omsförlig sammen med de konservative i 1962. Det var bl. a. det ærede medlem hr. K. B. Andersens parti, men jeg forstod altså, at i dette som i så mange andre tilfælde er det sådan, at når to gør det samme, så er det ikke det samme, og jeg er i alt fald enig med det ærede medlem hr. K. B. Andersen i, at det er ikke det samme at foreslå og stemme for, at den bundne opsparring ikke skal opkræves, og så at belære befolkningen med 900 mill. kr. om året i indirekte skatter gennem forbrugsafgifter og dertil med begrænsning af byggeri og anlægsvirksomhed og forøgelse af militærudgifterne.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg har ikke noget at bemærke til det ærede medlem hr. Aksel Larsens gentagelser, men der er et par ting, som blev sagt af to andre ordførere, som jeg lige må svare på.

Venstres ordfører spurgte, hvor meget disse afgiftsforhøjelser ville indvirke på pristallet. Det er sådan, at hverken cigaretafgiften eller ølafgiften indvirker på pristallet. Der bliver en ganske lille — jeg understreger en ganske lille — afsmitning fra benzinafgiften. Hvor meget det vil andrage, ved jeg ikke, om det overhovedet lader sig regne ud, men det er i hvert fald af en overordentlig beskeden størrelsesorden.

Så må jeg sige til det ærede medlem hr. Poul Møller, at jeg begriber ikke den tale om, at det er af hensyn til lønforhøjelserne her i foråret ud over pristalsforhøjelserne, vi nu kommer med disse lovforslag. Sagen er netop den, at hvis ikke pristallet havde udløst en dyrtidsportion, så var disse lovforslag ikke kommet. De er begrundet i de ekstra udgifter, vi har fået dér, og endvidere begrundet i, at vi ønsker at fastholde den finanspolitik, som vi lagde op til i efteråret. Det er den simple sandhed. Jeg kan ikke forstå, hvorfor det ærede medlem skal gøre tingene så kunstige med disse andre betragtninger.

Det ærede medlem har naturligvis ret i,

at det ville være behageligt eller en fordel at have den økonomiske årsoversigt nu. Jeg har allerede begrundet, hvorfor vi mener det rigtigt at komme med disse lovforslag nu, men det er ikke det samme som, at vi behøver at gøre hele problemet om det kommende finansårs skatteopkrævning færdigt. Udskrivningslovforslaget ligger der jo stadig væk, og det er ikke nødvendigt, at det bliver gjort færdigt netop nu. Man vil så, inden det arbejde skal tilendebringes, have det materiale, man her har efterlyst.

(Kort bemærkning).

K. B. Andersen: Det ærede medlem hr. Aksel Larsen forstod åbenbart ikke, hvad jeg sagde før, selv om jeg synes, det var ret klart. Jeg skal derfor gentage det i lidt kortere form. Nu har det ærede medlem hr. Aksel Larsen allerede bedt om en kort bemærkning, før han har hørt, hvad jeg har sagt; så kan jeg godt forstå, det kan knibe for det ærede medlem at forstå det. Det, jeg forsøgte at påpege, var blot, at der jo er den forskel på det ærede medlems parti og vort, at medens vi efter bedste evne forsøger at arbejde for beskæftigelse og tryghed, har det ærede medlem igen i dag dokumenteret, at hans parti stadig baserer sin politiske eksistens på spekulation i økonomisk ustabilitet og utryghed. Så enkelt er det.

(Kort bemærkning).

Poul Møller: Ja, højtærede finansminister, det er meget centralt at finde ud af, om årsagen er pristallet eller de lønforhøjelser, der skal træde i kraft uden hensyn til pristallet, for hvis det er pristallet, så spørger jeg den høje regering: er det da meningen, at man, hver gang pristallet stiger og udløser en dyrtidsportion, skal inddrage denne dyrtidsportion igen gennem skatter og afgifter? Hvis det er meningen, hvorfor opretholder man så pristalsreguleringen? For at få et højere og højere omkostningsniveau?

Det er første gang under den nye ordning, at en pristalsportion bliver udløst. Med det samme siger regeringen: det går ikke an; vi kan ikke have en pristalsregulering, der virker på den måde, at den eventuelt øger forbruget — hvad den jo ikke kan, hvis den kun er en pristalsregulering — derfor må vi have pengene ind igen. Regeringen kan ikke

[Poul Møller.]

holde til denne argumentation. Derimod kan den holde til at sige: vi tog fejl i fjor, da vi fastsatte lønniveauet for det kommende år.

Den højtærede finansminister må indrømme, at der er ikke stor forskel på penge. Den højtærede finansminister kan ikke sige: de og de penge gør fortræd, men disse penge gør ikke fortræd konjunkturpolitisk. (*Afbrydelse af finansministeren*). Den højtærede finansminister må nu tie et øjeblik. Hvis ikke lønforhøjelserne skulle træde i kraft den 1. marts, ville den højtærede finansminister så have behøvet disse forhøjelser? Kunne han ikke have båret den almindelige pristalsregulering uden dem? Er det ikke på grund af, at reguleringen er kædet sammen med en lønforhøjelse, at han konjunkturpolitisk er bange? Hvis ikke flertallet i fjor havde vedtaget disse love, der kaldtes helhedsløsningen, og hvoraf anden del skal træde i kraft nu, havde vi ikke behøvet disse forhøjelser. Det kan ministeren få sort på hvidt hos enhver økonom. Så havde ministeren ikke været i den situation, at han skulle have forhøjelserne. Så havde der været rigelig dækning også konjunkturpolitisk.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Jeg kender det ærede medlem hr. K. B. Andersen godt. Jeg kender ham så godt, at jeg, da han gik på talerstolen, udmærket vidste, hvad han ville sige. Han ville fortsat komme med tågetale om stabilitet og tryghed og påstå, at det var regeringen, der havde skabt stabilitet, tryghed o. s. v. ved sin politik. Det var han jo nødt til at sige for på en eller anden måde at snakke sig uden om det faktum, at han stod her i oktober og roste regeringen, så jeg ved ikke hvad, fordi den, som han påstod, gjorde gode tider bedre. Jeg tror, at disse lovforslag beviser, at det gør regeringen ikke.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg begriber stadig ikke rigtig det ærede medlem hr. Poul Møllers argumentation. For det første ved vi jo ikke, hvilken situation vi i det hele taget havde haft, hvis der ikke var kommet nogen helhedsløsning. Vi havde

sandsynligvis haft arbejdskamp sidste år, og hvad den var endt med i den ene eller den anden henseende, kan vi ikke vide noget om. Det kan godt være, den var endt på en sådan måde, at vi havde stået i en vanskeligere økonomisk situation. Vi står jo i og for sig ikke i nogen vanskelig økonomisk situation; vi skal kun foretage det korrektiv til den økonomiske politik, som består i, at staten skal have dækning for sine udgifter til dyrtidsregulering. Det skal vi have.

Det ærede medlem mener, at hvis ikke den øvrige lønstigning var kommet med ind i billedet, hvis der altså i dette forår udelukkende havde været tale om dyrtidsregulering og kun det, så havde vi haft penge nok. Sådan måtte jeg da forstå det ærede medlem. Ja men det kommer da også an på, hvorledes finansloven var tilrettelagt. Vi har vidst, at lønforhøjelsen som følge af helhedsløsningen ville komme, og de 8 overenskomststillæg har vi medregnet på finanslovsforslaget. Jeg kan ikke se rettere, end at når der så kommer et dyrtidstillæg, må vi have dækning for det også. Det må vi da skulle have i enhver situation, hvor der er tale om, at lønningerne stiger som følge af dyrtidsregulering. Det kan vel ikke være det ærede medlems opfattelse, at hvis det sker, så kan vi lave en helt anden finanspolitik, så kan vi gennemføre en afsvækket finanspolitik. Det er jo i virkeligheden det, det ærede medlem siger. Derfor kan jeg ikke rigtig forstå denne argumentation.

(Kort bemærkning).

K. B. Andersen: Da frokosttiden nærmer sig og jeg nødig vil være med til for stærkt at overskride irritationstærskelen hos medlemmerne i salen, skal jeg gerne lade det ærede medlem hr. Aksel Larsen få sidste ord i denne sag. Jeg ser, at han endnu ikke har bedt om det. Jeg lader ham imidlertid gerne få sidste ord. Vi får nemlig sidste ord i selve sagen, og det er det, det drejer sig om. At gode tider er blevet bedre, dokumenteres umiddelbart af tallene for enhver, der har økonomisk fatteevne, og det vides i øvrigt i de allerfleste hjem i vort land. At forklare det for det ærede medlem kunne ikke falde mig ind; det ville være spildte ord.

[K. B. Andersen.]

Det, vi arbejder for, er, at beskæftigelsen fortsat kan opretholdes. Det ærede medlem arbejder for, at der kan komme den utryghed og manglende beskæftigelse, som det ærede medlem politisk skal leve af.

(Kort bemærkning).

Poul Møller: Jeg konstaterer blot, at det står ganske klart i regeringens argumentation, at det er pristalsreguleringen og kun pristalsreguleringen, der gør, at man nu må kræve flere skatter og afgifter af befolkningen.

Jeg spørger derefter den høje regering: Må vi forvente, at befolkningen, hver gang der udløses en pristalsportion, skal betale den tilbage gennem skatter og afgifter?

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Jeg gør opmærksom på, at i fjernsynet i går aftes udsatte det ærede medlem hr. K. B. Andersen definitivt valget til først at skulle finde sted i september. Det turde være tegn på, at det ærede medlem er sikker på, at hvis man ikke udsætter valget, får regeringen ikke nogen bekræftelse fra vælgerne på, at den har gjort gode tider bedre med de lovforslag, den her kommer med.

Finansministeren (Poul Hansen): Må jeg sige til det ærede medlem hr. Poul Møller, at det er da ganske klart, at når statens udgifter stiger som følge af, at der skal betales en dyrtidsportion til arbejdere og tjenestemænd i statens tjeneste, og man vil fastholde den planlagte finanspolitik, så må man søge dækning, og det kan man næppe gøre på anden måde end ved på en eller anden måde at tage skatter eller afgifter ind. Så kan det ærede medlem selvfølgelig godt more sig med at sige, at man tager dyrtidsportionen fra befolkningen; det stemmer blot ikke, for det beløb, der tages ind, er jo væsentlig mindre end det, der kommer til udbetaling. Men når vi vil fastholde den stramme finanspolitik — for der er jo dette sammenspil mellem finans- og konjunkturpolitik — ja, så hænger det bl. a. sammen med, at vi meget gerne vil fastholde den lettelse af renteforholdene, som vi har opnået. Vi vil om muligt gerne

videre ad den vej, og vi frygter altså for, hvis man vil ind på den finanspolitik, som åbenbart er det ærede medlems, at vi da forskertser disse muligheder. Jeg har haft lejlighed til at anvende denne argumentation en gang før, nemlig da vi talte om den bundne opsparing. Jeg tror, at det forløb, som udviklingen faktisk fik efter den diskussion, har givet mig ret i de betragtninger, jeg dengang anstillede, og jeg tror, jeg har ret i dag også.

(Kort bemærkning).

Poul Møller: Til den højtærede finansminister skal jeg kun sige, at jeg morer mig aldeles ikke over dette, og jeg tror heller ikke, der er andre i den danske befolkning, der morer sig over det. Det, der finder sted nu, er, at pristalsreguleringen skal betales gennem højere afgifter, og, som den højtærede minister føjede til, samtidig med at der også skal betales tvungen opsparing.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Retofft: Jeg foreslår, at de tre lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde lade foretage valg af det udvalg, som det nu blev besluttet at nedsætte.

Men gik altså til:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter,

forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl

og

forslag til lov om forhøjelse af tillægsafgiften af benzol.

Valgt blev: *Retoft, K. B. Andersen, Holger Eriksen, Lis Groes, Jørgen Peder Hansen, Peter Nielsen, Carl Petersen, Robert Sørensen, Helge Larsen, Alfred Bøgh, Henry Christensen, Foged, Axel Kristensen, Poul Møller, Poul Sørensen, Weikop og Aksel Larsen.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Heie har meddelt mig, at han ønsker til handelsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren overveje en ændring af monopollovens bestemmelser med henblik på at etablere et klart forbud mod såvel bindende som vejledende brutto-priser i detailhandelen?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Medlem af folketinget Helga Pedersen har meddelt mig, at hun ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvorledes vurderer ministeren praksis vedrørende straffelovens § 225, stk. 4?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Advokat Niels Arup har meddelt, at han er villig til fra den 8. d. m. at regne at indtræde som midlertidigt medlem af folketinget under den folketingsmand Ib Kolbjørn tilståede orlov.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 11. februar kl. 14³⁰ med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt.

2) *Valg af 2 medlemmer til Færøernes Realkreditinstituts rådgivende repræsentantskab.*

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Rask-Ørsted Fondet. (Danmarks internationale videnskabelige fond).

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om statsstøtte til musik-konservatorier.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

6) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter.

7) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

8) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om forhøjelse af tillægsafgiften af benzin.

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om veterinærvæsenet samt om udøvelse af dyrlægegerning.

11) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om børnetilskud i Grønland.

12) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om den faste voldgiftsret.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 12²⁵.

56. møde.

Tirsdag den 11. februar kl. 14³⁰.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter, forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl og forslag til lov om forhøjelse af tillægsafgiften af benzín har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er under omdeling.

Medlem af folketinget Aksel Larsen har meddelt mig, at han ønsker til udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Godkender udenrigsministeren det referat af ministerens tale ved pressemødet i forbindelse med kredsgeneralforsamlingen i Dansk Journalist Forbund i Århus den 9. februar, som Ritzaus Bureau har udsendt?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Jeg gør opmærksom på, at det er min agt at forskyde de 3 sager, der vedrører andenbehandlingen af de ekstraordinære afgiftslovforslag, således at de kommer bagefter de øvrige andenbehandlinger. Det skyldes, at betænkningen er blevet senere uddelt end forventet.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den ærede ordfører for udvalget til valgsprøvelse, for at han kan gøre indstilling til tinget om godkendelse af et valg.

Ordføreren for udvalget til valgsprøvelse (K. Axel Nielsen): I skrivelse af 6. d. m. anmodede det ærede medlem hr. Kolbjørn om orlov på grund af sygdom, og den 8. d. m. meddelte det høje ting den ønskede orlov samt vedtog at indkalde stedfortræderen. På den af indenrigsministeriet i medfør af valglovens § 50 udarbejdede liste findes som 1. stedfortræder for socialdemokratiet i søndre storkreds opført advokat Niels Arup, der i skrivelse af 8. d. m. har meddelt, at han er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget i anledning af den nævnte orlov.

Udvalget til valgsprøvelse har herefter holdt møde og efter at have gennemgået stedfortræderlisten og de øvrige dokumenter indstiller udvalget enstemmigt, at advokat Niels Arup godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra den 8. februar d. å. at regne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets indstilling om godkendelse af advokat Niels Arup som midlertidigt medlem af folketinget fra den 8. februar 1964 vedtoges enstemmigt med 168 stemmer.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt.

Valgt blev: *Gerholm, Andreas Hansen, Boye Hansen, Thomas Have, Th. Mikkelsen, Viola Nørlov, Kaj Rasmussen, Retoft, Aage Fogh, Dalsgaard, Johs. Hansen, Ejner Kristensen, Anker Lau, Gottschalck-Hansen, Fanger, Foss og Skråppenborg-Nielsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 2 medlemmer til Færøernes Realkreditinstituts rådgivende repræsentantskab.

(Jfr. tidenden sp. 2535).

Valgt blev: *Dupont og P. E. Eriksen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Rask-Ørsted Fondet. (Danmarks internationale videnskabelige fond).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 60) findes i tidenden sp. 2537).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.